

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU
2024 / 2025.

Sadržaj

Godina jubileja – 65 godina Ekonomskog fakulteta	02
Ekonomski fakultet u studijskoj 2024/25. godini	05
Nastavni proces	13
Naučnoistraživački rad	19
Međunarodna saradnja	23
Međunarodni projekti	27
Saradnja sa privredom, institucijama i društvom	33
Podrška studentima kroz partnerstva	39
Studentski duh Ekonomskog fakulteta	49
MICEB 2025 održan u čast obilježavanja 65 godina Ekonomskog fakulteta	51

MISIJA

Edukacija budućih lidera u procesu izgradnje modernog privrednog i poslovnog okruženja na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou.

VIZIJA

Ekonomski fakultet je elitna visokoobrazovna institucija koja obezbjeđuje ekonomska znanja i poslovne vještine, podstičući naučnu znatiželju i preduzetnički duh kao preuslove društvenog progresa.

VRIJEDNOSTI

Akademске slobode – poštovanje autonomije profesora i studenata, zagovaranjem slobode misli i javnog izražavanja.

Integritet – primjena visokih etičkih standarda u personalnom i institucionalnom djelovanju uz transparentnost i odgovornost u radu.

Zajednica – jačanje osjećaja pripadnosti zajednici i zaštita od diskriminacije.

Inovativnost – podsticanje kreativnosti, preduzetničke radoznalosti i otvorenosti za kreiranje i implementaciju novih ideja.

Društveni uticaj – afirmacija društvene vrijednosti naučnog rada.

Godina jubileja – 65 godina Ekonomskog fakulteta

U godini u kojoj Ekonomski fakultet obilježava svoj jubilej – 65 godina postojanja, susreli su se tradicija i inovacija, lokalno i globalno, akademska izvrsnost i društvena odgovornost. Kroz organizaciju prestižnih akademskih susreta, objavljivanje kapitalnih djela savremene ekonomske misli, ali i kroz jačanje praktičnog obrazovanja i saradnju sa privredom, Ekonomski fakultet je potvrdio svoju ulogu mosta između znanja i društvenog razvoja. Ovaj jubilej ne predstavlja samo

podsećanje na bogatu tradiciju i rezultate prethodnih decenija, već i potvrdu naše savremene misije: da budemo aktivni učesnik u oblikovanju društvenih tokova, generator novih ideja i pouzdan partner zajednici kojoj pripadamo.

Šezdesetpet godina postojanja obavezuje nas da se osvrnemo na put koji je iza nas, ali još više da pogledamo naprijed. Na tom putu prepoznamo hiljade studenata, generacije

profesora i istraživača, sve one koji su svoje znanje i vizije utkali u razvoj ove institucije, a kroz nju i u razvoj naše države Crne Gore. Fakultet je bio i ostaje mjesto gdje se oblikuju ideje, rađaju inicijative i gradi društvena odgovornost.

Jubilej nas podsjeća na to da je promjena jedina konstanta. Upravo zato, Ekonomski fakultet nastavlja da bude otvoren za nova pitanja, savremene izazove i inovativne odgovore. U godini obilježavanja 65. godišnjice, naša akademska zajednica je ugostila eminentne naučnike i istraživače sa svih meridijana, među kojima i dobitnika Nobelove nagrade, čija su promišljanja snažno odjeknula i potvrdila važnost univerziteta kao mjesta susreta različitih iskustava i znanja. Međunarodna konferencija MICEB 2025 upravo je bila simbol te otvorenosti – prostor gdje se, kroz dijalog i saradnju, oblikuju vizije održivih ekonomija i zajedničke evropske budućnosti.

U okviru edicije *Ekonomski horizonti*, objavili smo crnogorsko izdanje knjige *Uski koridor: države, društva i sudbina slobode*, autora Darona Ačemoglua i Džejmisa A. Robinsona, dobitnika Nobelove nagrade za ekonomiju 2024. Objavljivanje ove knjige potvrđuje našu posvećenost širenju savremenih akademskih ideja i dijalogu o slobodi i institucijama. Kroz izdavačku djelatnost gradimo zajednicu kritičkog mišljenja i intelektualnog angažmana, osnažujući misiju Fakulteta da bude svjetionik znanja i slobode.

Svjesni da se teorija najpotpunije ostvaruje kroz praksu i da znanje dobija puni smisao kada se primijeni, posebno mjesto zauzima i naš praktični pristup obrazovanju. Stručna praksa je postala obavezan predmet, osnažujući studente da svoje teorijsko zna-

nje odmah primijene u realnom poslovnom okruženju, a saradnja sa privredom i alumni zajednicom omogućava kontinuirani dijalog između fakulteta i tržišta, ispunjavajući svoj cilj da stvorimo jake mostove između akademije i prakse.

Paralelno sa akademskim aktivnostima, Fakultet ulaže i u sopstvenu infrastrukturu i modernizaciju prostora, stvarajući uslove dostojne nove generacije studenata i nastavnika. To nije tek pitanje građevinskih radova, već ulaganje u ambijent u kojem se znanje stvara i prenosi, u kojem se studenti motivišu da razmišljaju kritički i djeluju odgovorno.

Naši studijski programi se osavremenjuju, međunarodni projekti otvaraju nove horizonte, a saradnja sa univerzitetima i istraživačkim centrima širom Evrope potvrđuje da Ekonomski fakultet pripada zajednici ideja koja prevazilazi granice. U tom zajedništvu prepoznamo snagu da mijenjamo sebe i da doprinosimo promjenama u društvu.

Ovaj Godišnji izvještaj stoga nije samo pregled jednogodišnjeg rada, već i svjedočanstvo o trajnoj misiji Fakulteta: da ostanemo institucija koja inspiriše, podstiče i predvodi. Dok nas jubilej podsjeća na korijene i put kojim smo prošli, međunarodni projekti, konferencije i susreti sa najistaknutijim svjetskim umovima otvaraju horizonte i pokazuju smjer kojim idemo.

Prof. dr Mijat Jocović, dekan

Ekonomski fakultet u studijskoj 2024 / 25. godini

Upravu Ekonomskog fakulteta za mandatni period 2025 – 2028. godine čine:

Prof. dr Mijat Jocović, dekan

Docent dr Julija Cerović Smolović, prodekan za nastavu i studentska pitanja

Docent dr Jovan Đurašković, prodekan za naučnoistraživački rad i strateški razvoj

Docent dr Tamara Backović, prodekan za akreditaciju i upravljanje kvalitetom

Prof. dr Maja Baćović, rukovodilac programa na engleskom jeziku

U nastavi na Ekonomskom fakultetu angažovano je 34 nastavnika u akademskom zvanju: 20 redovnih, 2 vanredni profesora i 12 docenata. Radni angažman ima 16 saradnika.

Redovni profesori:*Dr Maja Baćović**Dr Jasmina Četković**Dr Ljubinko Dedović**Dr Gordana Đurović**Dr Danijela Jaćimović**Dr Mijat Jocović**Dr Milorad Jovović**Dr Vesna Karadžić**Dr Ljiljana Kaščelan**Dr Vladimir Kaščelan**Dr Slobodan Lakić**Dr Milan Lakićević**Dr Ana Lalević Filipović**Dr Vujica Lazović**Dr Boban Melović**Dr Nikola Milović**Dr Milijana Novović Burić**Dr Saša Popović**Dr Milivoje Radović**Dr Biljana Rondović***Vanredni profesori:***Dr Zdenka Dragašević**Dr Saša Vujošević***Docenti:***Dr Tamara Backović**Dr Julija Cerović Smolović**Dr Jovan Đurašković**Dr Vladimir Đurišić**Dr Milena Konatar**Dr Mirjana Kuljak**Dr Tanja Laković**Dr Milena Lipovina Božović**Dr Milica Muhadinović**Dr Ana Mugoša**Dr Ivan Radević**Dr Damir Šehović***Saradnici:***Dr Bojan Pejović**Dr Nemanja Popović**Dr Milica Vukčević**Dr Sunčica Vuković**Mr Dragana Ćirović**Mr Nikola Drašković**Mr Jelena Jovović**Mr Nikola Martinović**Mr Tanja Mirotić**Mr Nikola Mišnić**Mr Milan Raičević**Mr Sofija Sekulić**Jovana Čabarkapa**Milica Damjanović**Stevan Đurić**Dženana Đurković*

Nagrade i priznanja

Priznanje za ostvarene rezultate i doprinos razvoju naučnoistraživačkog, umjetničkog i stručnog rada na Univerzitetu Crne Gore uručeno je docentu Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, docent *dr Ivanu Radeviću*.

Nagrada za najveći uspjeh tokom studija za studijsku 2024/25. godinu, koju dodjeljuje Univerzitet Crne Gore, uručena je *Ani Slavić*,

studentkinji Ekonomskog fakulteta sa prosječnom ocjenom 10.00.

Za izuzetan uspjeh u studiranju u studijskoj 2023/2024., Studentskom nagradom Glavnog grada nagrađeni su studenti Ekonomskog fakulteta: *Ana Slavić* (Osnovne akademske studije), *Balša Nicović* (Osnovne akademske studije) i *Aleksandar Ivanović* (Osnovne primijenjene studije).

Razvoj i modernizacija uslova za učenje i rad

Učionice i prostori za vannastavne aktivnosti na Ekonomskom fakultetu, renovirani tokom 2024. godine, svečano su pušteni u rad u prisustvu rektora *prof. dr Vladimira Božovića*, predsjednika Upravnog odbora *prof. dr Milivoja Radovića* i dekana *prof. dr Mijata Jocovića*. Ukupna ulaganja iznose **oko 500,000 eura**, a tokom protekle godine renovirane su četiri učionice ukupne površine gotovo **900 kvadratnih metara**, sa kapacitetom od **preko 400 mjesta**.

Rektor Božović je tom prilikom naglasio važnost ulaganja u obrazovnu infrastrukturu za kvalitetno visoko obrazovanje i jačanje istraživačkog kapaciteta studenata. Istakao je da ova inicijativa doprinosi unapređenju obrazovnih standarda i stvaranju savremenih uslova za rad.

Ključna unapređenja uslova za boravak, učenje i rad na Ekonomskom fakultetu uključuju:

Renoviranje i transformaciju **postojeće sale Mediteran** u multifunkcionalni prostor od 300 mjesta za nastavu, konferencije i seminare.

Renoviranje i opremanje **nove računarske sale** sa 54 mjesta najsavremenijom tehnologijom učenja i rad.

Modernizacija **postojeće računarske sale** kapaciteta 30 mjesta, prilagođavajući je potrebama savremenog studiranja.

Potpuna rekonstrukcija i modernizacija **sale Milenijum**, sa 50 mjesta, koja će se koristiti za nastavu i vannastavne aktivnosti – gostujuća predavanja, radionice, obuke, seminare ...

Nastavak ulaganja u poboljšanje uslova za učenje i rad – sa **1,8 miliona eura** ulaganja u adaptaciju hola i sala u prizemlju na površini od **1.417,8 m²**, Ekonomski fakultet će dobiti novo ruho!

Projekat, čija je realizacija počela u ljeto 2025. godine, podrazumijeva modernizaciju enterijera: nove podove, zidove, plafone, bravariju, rasvjetu, klimatizaciju i ventilaciju, uz posebnu pažnju pristupačnosti za osobe sa invaliditetom. Planirana je i reorganizacija biblioteke, prijemnog pulta i računarske sale, te otvaranje nove knjižare. Radovi će trajati godinu dana, a investicija se realizuje u saradnji Univerziteta Crne Gore, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstva javnih radova.

Nastavni proces

Unapređenje nastavnog plana u studijskoj 2025/2026. godini kroz izmjene na prvoj, drugoj i trećoj godini Osnovnih akademskih studija

Nakon dvije godine uspješne realizacije Projekta praktična nastava, uveden obavezan predmet Stručna praksa – 130 studenata uključeno u program u saradnji sa 50 poslodavaca

Uveden obavezan predmet Professional Development I–VI na studijskom programu na engleskom jeziku – MONTEB

Uspješno realizovana Radionica za pisanje master rada

Održana prva godišnja sjednica Savjeta najboljih studenata

Naučnoistraživački rad

Organizacija druge međunarodne MICEB 2025 konferencije sa dobitnikom Nobelove nagrade kao glavnim govornikom

Obilježavanje jubileja 50 godina Univerziteta Crne Gore i Dana Ekonomskog fakulteta događajem o perspektivi crnogorske ekonomije – „Ekonomski izazovi Crne Gore“

Obilježavanje Svjetskog dana nauke za mir i razvoj

Publikovanje i promocija knjige „Uski koridor: države, društva i sudbina slobode“

Publikovanje knjige abstrakata sa druge MICEB konferencije koja broji 85 radova

Međunarodna saradnja

Trinaest saradnika u nastavi Ekonomskog fakulteta pohađalo obuku na Boston koledžu

Ekonomski fakultet postao član AACSB-a

Posjeta američke ambasadorke Nj.E. Džudi Rajzing Rajnke

TIKA donirala opremu Ekonomskom fakultetu u Bijelom Polju

Posjeta studenata i profesora sa HSBA

Tradicionalni Mobility Day u ljetnjem i zimskom semestru

Međunarodni projekti u toku

Novi Erasmus+ grant – projekat “Web3 Innovation HUB”

Nastavak aktivnosti u okviru aktuelnog Erasmus+ projekta Study ME

Događaji u okviru CROSS-REIS Horizon projekta

Počeo SMARTMEN projekat

Završne aktivnosti Dualmon projekta

Projekat „Ekološki menadžment“ dobio podršku u okviru MOVE granta

Međunarodne konferencije

Održana druga MICEB 2025 konferencija sa prestižnim govornicima

Međunarodna CROSS-REIS konferencija o zelenom preduzetništvu i inovacijama

DUALMON konferencija: Dualno obrazovanje postaje dio obrazovnog sistema Crne Gore

Infrastruktura

Posjetom rektora UCG prof. dr Vladimira Božovića i predsjednika UO UCG prof. dr Milivoja Radovića svečano otvorene adaptirane sale za predavanja i prostor za vannastavne aktivnosti, ukupne površine 900 kvadratnih metara. Vrijednost investicije je 500.000,00 eura.

Počela je adaptacija hola i sala u prizemlju Ekonomskog fakulteta ukupne površine 1.417,8 kvadratnih metara. Vrijednost planirane investicije je više od 1.800.000 eura. Planirano je radovi budu završeni u roku od godinu dana.

Podrška studentima kroz partnerstva

26 najboljih studenata nagrađeno na tradicionalnom Alumni and Friends okupljanju

Stručna praksa za 130 studenata kod 50 poslodavaca

Brojna zapošljavanja studenata posredstvom Centra za razvoj karijere Ekonomskog fakulteta

NLB Banka dodijelila godišnje stipendije za 5 najboljih studentkinja Ekonomskog fakulteta

Prvu Školu revizije uspješno pohađalo 45 studenata

Na studentskoj radionici „Održivost u praksi – Kako poznati brendovi mogu više?“ u okviru Brand day – predstavljeno više od 50 ideja

Treća Decembarska škola statistike – tema Uvod u R okupila 50 polaznika

Brojne aktivnosti u okviru platforme Biću preduzetnik/ca okupljaju buduće preduzetnike

Prvi Biznis izazov – takmičenje u kojem su studenti suočeni sa izazovima iz prakse

Praktični izazovi u osiguranju: studenti rješavali realne poslovne zadatke u saradnji sa Sava osiguranjem

Takmičenje za studente iz oblasti računovodstva – „(s) KONTA (j): Održivost = Budućnost!“

Prvi Startup kamp za studente – Inovacije, preduzetništvo i umrežavanje na Vučju

Drugi Startup kamp za studente – Nedjelja inovacija, znanja i timskog duha

Više od 70 studenata pohađalo radionice u okviru Dana revizije 2024.

Praktični izazovi u osiguranju: studenti rješavali realne poslovne zadatke u saradnji sa Sava osiguranjem

Studentska radionica o generativnoj AI u marketingu

Održan prvi EKOF Challenge za srednjoškolce

Studenti MONTEB-a dobili pristup Novela simulacijama za praktično učenje digitalnog marketinga

Pristup AI platformi BoodleBox studentima programa na engleskom jeziku

Okrugli stolovi, panel diskusije i gostujuća predavanja

Okrugli sto „Ekonomski izazovi Crne Gore“ povodom obilježavanja 50 godina Univerziteta Crne Gore

Panel sa Premijerom o cijenama i poslovanju trgovinskih lanaca

Predavanje predsjednika UO NLB Banke Martina Leberlea na The Right Start predavanju: Budućnost bankarstva

Panel diskusija „Finansijska tržišta: Trendovi i prilike“ otvorila ovogodišnji The Right Start

Panel diskusija o praktičnim aspektima računovodstvene profesije i neophodnost prilagođavanja globalnim trendovima

Panel diskusija „Životno osiguranje – stanje i perspektive“

Business Intelligence Day: diskusija o izazovima i potencijalima vještačke inteligencije

Panel diskusija na temu „Uloga zelenih preduzeća u globalnoj održivosti“ povodom Nedjelja održivosti

„Zeleni identitet – budućnost brendova u doba održivosti“ – panel diskusija u okviru Brand Day-a

Predavanje direktora Coca-Cola HBC Crna Gora – „Prodaja kao supermoć: vještine koje grade uspjeh“

Saradnja sa privredom, institucijama i društvom

Održan II ciklus Obuke o korporativnom upravljanju na Ekonomskom fakultetu

Radionica „Unapređenje regulative za akreditaciju studijskih programa na engleskom jeziku i komparativna iskustva u Francuskoj i Hrvatskoj“

Predstavljen Plan restrukturiranja Instituta „Dr Simo Milošević“ Igalo

Brand Day 2025: Pametni brendovi – održivost kao strateška vrijednost brenda

Partneri u organizaciji NextGen E-Commerce obuke

BI Consulting baza podataka dostupna studentima i osoblju Ekonomskog fakulteta

Dan osiguranja održan u saradnji sa Agencijom za nadzor osiguranja

Dan revizije u saradnji sa revizorskim kućama u Crnoj Gori

Prva Škola revizije – praktična edukacija u saradnji sa Ernst & Young i BD Corporate Services

Sustainability Week – serija događaja posvećenih održivom razvoju

Ekspertska radionica o modeliranju kreditnog rizika

Potpisani sporazumi o saradnji

Memorandum o saradnji sa Academy of Management

Memorandum o razumijevanju između Ekonomskog fakulteta UCG i FON-a

Sporazum o saradnji sa NLB Bankom a.d. Podgorica

Memorandum o saradnji sa kompanijom IT Advanced Services (ITAS)

Memorandum o saradnji sa The British Academy

Sporazum o saradnji sa revizorskom kućom Crowe MNE

Sporazum o saradnji sa revizorskom kućom BD Corporate Services

Memorandum o strateškom partnerstvu sa ALTA Group

Memorandum o saradnji sa 15 partnera MICEB konferencije

Nastavni proces u studijskoj 2024 / 25. godini

Unapređenje nastavnog plana

U cilju poboljšanja kvaliteta postojećeg Nastavnog plana, na predlog Vijeća Ekonomskog fakulteta usvojene su djelimične izmjene nastavnog plana na prvoj, drugoj i trećoj godini Osnovnih akademskih studija. Izmjene su predložene na osnovu preporuka Komisije za reakreditaciju studijskog programa Ekonomija, mišljenja studenata o neop-

hodnosti uvođenja novih predmeta iz oblasti finansija i računovodstva, kao i mišljenja eksperata iz privrede. Na ovaj način, postignuta je jednaka raspoređenost predmeta po godinama iz oblasti finansija i računovodstva, sa ciljem da studenti steknu više znanja iz pomenutih oblasti i da se što bolje pripreme za nastavak master studija, kao i za tržište rada.

Studijski program: Ekonomija – osnovne akademske studije

Izmjene u I semestru

Predmet:	Izmjena:
Osnove menadžmenta – 7 ECTS, 3P	Premiješta se iz II semestra u I semestar, 5 ECTS, 2P
Osnovi ekonomije – 9 ECTS	7 ECTS
Matematika za ekonomiste – 8 ECTS	7 ECTS
Poslovna informatika – 7 ECTS	6 ECTS
Pravo za ekonomiste – 6 ECTS, (3P + 1V)	5 ECTS, smanjuje se broj časova predavanja, a povećava broj časova vježbi (2P + 2V)

Izmjene u II semestru

Predmet:	Izmjena:
Računovodstvo – 7 ECTS, (3P + 4V)	Premiješta se iz III semestra u II semestar sa istim brojem časova i brojem ECTS kredita.

Izmjene u III semestru

Predmet:	Izmjena:
Korporativno izvještavanje i etika, 6 ECTS	Dodaje se novi predmet sa fondom časova 2P + 2V, 6 ECTS
Privredni sistem, 6 ECTS	7 ECTS

Izmjene u VI semestru, modul MIKROEKONOMIJA

Predmet:	Izmjena:
Trgovinski menadžment, 3 ECTS (2P + 0V)	Predmet se isključuje iz nastavnog plana
Kvantitativne finansije	Dodaje se novi predmet sa fondom časova 2P + 1V, 3 ECTS
Finansijski menadžment, 5 ECTS, (3P+ 2V)	Smanjuje se broj časova predavanja sa 3P na 2P (2P + 2V)

Stručna praksa postala obavezan dio studija – 130 studenata uključeno u program u saradnji sa 50 poslodavaca

U cilju poboljšanja kompetencija diplomiranih studenata prema potrebama tržišta rada, prije dvije godine na Ekonomskom fakultetu pokrenuta je inicijativa za uvođenje praktične nastave kao neophodnog dijela nastavnog procesa. Tokom realizacije Projekta praktična nastava, koji je sprovodio Centar za razvoj karijere, više od 200 studenata steklo je iskustvo kroz jednomjesečne stručne prakse kod gotovo 100 poslodavaca. Veliki broj studenata nakon završetka prakse zasnovao je svoj prvi radni odnos upravo kod poslodavca kod kojeg je sticao praktična znanja, čime je potvrđena važnost ovakvog vida nastave. Nakon dvije godine uspješne primjene, stekli su se uslovi za uvođenje praktične nastave kao obaveznog predmeta na svim studijskim programima Ekonomskog fakulteta.

Izmjenama Nastavnog plana Ekonomskog fakulteta, od studijske 2024/25. godine praktična nastava postala je obavezan predmet pod nazivom *Stručna praksa* za studente završne godine osnovnih studija (akademske i primijenjene). U ovogodišnjem ciklusu organizacije stručne prakse učestvovalo je ukupno **130 studenata** i to: 74 studenta osnovnih akademskih

studija Ekonomije, 47 studenata osnovnih primijenjenih studija Menadžmenta Podgorica i 9 studenata osnovnih primijenjenih studija Menadžmenta Bijelo Polje. Interesovanje za učešće u programu stručne prakse iskazalo je **50 poslodavaca/institucija** sa teritorije cijele Crne Gore, što ukazuje na prepoznatljivost ovog programa među poslodavcima na tržištu rada. U procesu uparivanja potreba poslodavaca i preferencija prijavljenih studenata, 118 studenata je dobilo priliku da obavi stručnu praksu u toku maja mjeseca kod prijavljenih poslodavaca, dok je preostalih 12 studenata stručnu praksu realizovalo kroz pohadanje Škole revizije u aprilu mjesecu, koju je Ekonomski fakultet organizovao u saradnju sa revizorskim kompanijama Ernst & Young i BDCS.

Obavezna stručna praksa kao dio modernizacije kurikuluma i na MONTEB programu

U nastojanju da odgovori savremenim trendovima u visokom obrazovanju i dinamičnim zahtjevima globalnog tržišta rada, Ekonomski fakultet je, počev od studijske 2023/24. godine, proširio ponudu studijskih programa uvođenjem novog programa osnovnih akademskih studija ekonomije na engleskom jeziku – **Academic Program in Business and Economics in English (MONTEB)**. Ovaj program, koji se pridružuje postojećim osnovnim akademskim i osnovnim primijenjenim studijama realizovanim u Podgorici i Bijelom Polju, koncipiran je prema standar-

dima renomiranih evropskih univerziteta, sa ciljem razvijanja kompetencija i vještina neophodnih za uspješno djelovanje na međunarodnom tržištu rada. Prvu generaciju čini 24 studenta, dok drugu generaciju pohađa 17 studenata.

Kontinuirano unapređenje programa ogleda se i u uvođenju novih nastavnih sadržaja usmjerenih na razvoj profesionalnih kompetencija studenata kroz sve faze studiranja. Počev od studijske 2024/25. godine, u nastavni plan je uključen predmet **Professio-**

nal Development I–VI, osmišljen da u kontinuitetu, tokom svih šest semestara, razvija praktične vještine neophodne za uspješno obavljanje zadataka i rješavanje problema u profesionalnom okruženju, uključujući institucije javne uprave, istraživačke organizacije i međunarodne institucije.

Osim toga, kroz predmet **Professional Development studenti** će sticati praktično iskustvo u primjeni principa marketinga, strategija segmentacije tržišta u realnim scenarijima sa podacima iz stvarnog svijeta, ali i znanja i vještine potrebne za pokretanje i strukturiranje poslovnih ideja, kroz učešće u startapovima i inovacionim centrima.

Održana sjednica Savjeta najboljih studenata

Godišnja sjednica Savjeta najboljih studenata bila je povod za sastanak članova sa dekanom prof. dr Mijatom Jocovićem, prodekanom za nastavu prof. dr Zdenkom Dragašević i rukovodiocem akademskih i primijenjenih studija doc. dr Julijom Cerović Smolović.

Dekan je otvorio sjednicu, uputio čestitke studentima na postignutim rezultatima i naglasio značaj njihovog učešća u unapređenju nastavnog procesa. Glavna tema sastanka bila je analiza kvaliteta nastave, uz razmatranje prijedloga za poboljšanje praktične i vannastavne aktivnosti. Istaknuto je da su brojne inicijative iz prethodne godine već realizovane, čime se potvrđuje stvarni uticaj Savjeta.

Najavljena je godišnja anketa kojom će studenti svih godina i nivoa studija imati priliku da izraze mišljenje o kvalitetu nastave i predlože poboljšanja.

Savjet ima savjetodavnu ulogu i djeluje kao most između studenata i uprave, doprinoseći boljem akademskom okruženju. Članovi su studenti osnovnih i master studija koji ispunjavaju kriterijume izvrsnosti. Njihove nadležnosti obuhvataju davanje preporuka upravi Fakulteta, promociju praktične nastave, međunarodne mobilnosti, vannastavnih aktivnosti, uključivanje u projekte i kreiranje studijskih programa.

Naučnoistraživački rad

Istaknuti stručnjaci i istraživači o ekonomskim izazovima Crne Gore

Povodom obilježavanja jubileja – 50 godina od osnivanja Univerziteta Crne Gore, na Ekonomskom fakultetu organizovan je okrugli sto pod nazivom „*Ekonomski izazovi Crne Gore*“.

Eminentni stručnjaci i istraživači iz Crne Gore i regiona predstavili su rezultate svojih naučnoistraživačkih radova a zatim diskutovali o ključnim izazovima i razvojnim šansama crnogorske ekonomije. U uvodnom obraćanju, dekan Ekonomskog fakulteta *prof. dr Mijat Jovović* naglasio je ulogu Univerziteta Crne Gore i Ekonomskog fakulteta u društveno-ekonomskom razvoju države, kao i spremnost Fakulteta da aktivno doprinosi kreiranju javnih politika zasnovanih na znanju. Prodekan za naučnoistraživački rad, *docent dr Jovan Đurašković*, istakao je važnost izgradnje snažnih i inkluzivnih institucija kao preduslova za održiv razvoj.

U prvoj panel sesiji, kojom je moderirala *prof. dr Vesna Karadžić*, učestvovali su *prof. dr Jože P. Damijan* (Univerzitet u Ljubljani) koji je govorio o razvojnim šansama malih zemalja, *prof. dr Mojmir Mrak* (Univerzitet u Ljubljani) koji je govorio o iskustvima EU i

implikacijama za Zapadni Balkan i *dr Nikola Altiparmakov* (Univerzitet u Beogradu) koji je prisutnima govorio o drugom penzijskom stubu u Istočnoj Evropi.

Drugom panel sesijom moderirao je *prof. dr Saša Popović*, a učešće su uzeli *dr Isak Adižes* koji je uputio preporuke za održivi razvoj Crne Gore, *prof. dr Janez Prašnikar* (Univerzitet u Ljubljani) koji je govorio o vlasničkim promjenama u tranzicionim zemljama i *prof. dr Maja Bačović* (Univerzitet Crne Gore) tokom čijeg obraćanja je bilo riječi o produktivnosti i dugoročnom privrednom razvoju.

Događaju je prisustvovalo više od stotinu predstavnika akademske zajednice, institucija, poslovnog sektora i studenata, uključujući rektora Univerziteta Crne Gore *prof. dr Vladimira Božovića* i predsjednika Crne Gore, *gospodina Jakova Milatovića*.

Zaključci sa ovog događaja dio su publikacije „*Crna Gora 2024–2034: vizija i preporuke Univerziteta Crne Gore*“, koja je upućena Vladi i Skupštini Crne Gore.

Obilježavanje Svjetskog dana nauke za mir i razvoj

Promovisana knjiga „Uski koridor: države, društva i sudbina slobode“

Predstavljanje crnogorskog izdanja knjige *Uski koridor: države, društva i sudbina slobode* autora *Darona Ačemoglua* i *Džejmisa A. Robinsona*, dobitnika Nobelove nagrade za ekonomiju za 2024. godinu, u izdanju Ekonomskog fakulteta, značajan je strateški iskorak u domenu naučnoistraživačkog rada, izdavačke djelatnosti i afirmacije savremenih ideja u javnom diskursu.

Dekan *prof. dr Mijat Jocović* je tim povodom naglasio to nije samo promocija knjige, već izuzetan događaj koji otvara javnu debatu o političkim i ekonomskim slobodama, ključnim za razvoj crnogorskog društva. Knjiga analizira balans između moći države i društva unutar „uskog koridora“ koji omogućava dinamičnu ravnotežu između tiranije i anarhije. „Cilj nam je ne samo da inspirišemo mlade već i da podstaknemo istraživački rad u ovoj oblasti, kroz koji će naši studenti, profesori i istraživači razvijati razumijevanje i nove poglede na pitanja slobode i razvoja društva“, kazao je on.

U knjizi je posebna pažnja posvećena ulozi institucija kao ključnog faktora razvoja. *Prof.*

dr Miomir Jakšić i *prof. dr Miodrag Zec* istakli su važnost izgradnje stabilnih institucija, dok je *docent dr Jovan Đurašković*, urednik ovog izdanja, naglasio da su institucije u tranzicionom periodu bile zanemarene, a fokus je bio na akumulaciji kapitala i privatizaciji. „Pokrenuli smo ediciju Ekonomski horizonti u želji da prije svega ispunimo akademsku misiju a to je da otvorimo teme koje su izuzetno važne za crnogorsko društvo“, zaključio je on.

Autori kroz istorijski kontekst analiziraju Crnu Goru, ukazujući na izazove i prilike u tranzicionom periodu. U video poruci, koautor *prof. Robinson* je istakao da je Crna Gora korišćena kao primjer u knjizi za proučavanje istorijske dinamike centralno-evropskog društva, u poređenju s Prusijom i Švajcarskom, te dodao da knjiga nudi okvir za izgradnju inkluzivnijih institucija i prosperitetne budućnosti.

Kao nosilac autorskih prava za prevod, Ekonomski fakultet još jednom potvrđuje svoju posvećenost približavanju savremenih globalnih ideja domaćoj i regionalnoj javnosti. Ovakvi projekti predstavljaju važan doprinos razvoju domaće akademske misli, jačanju istraživačkog potencijala i širenju relevantnih znanja iz oblasti ekonomije i društvenih nauka.

Predavanje generalne direktorice Eurostata

Povodom Svjetskog dana nauke za mir i razvoj, generalna direktorica Eurostata, *Marijana Kotzeva*, održala je predavanje na Ekonomskom fakultetu o savremenim izazovima zvanične statistike u digitalnom dobu obilježenom tehnološkim napretkom i dezinformacijama.

Predavanje „Uloga pouzdanih informacija u društvu koje pokreće tehnologija“ istaklo je značaj povjerenja u zvanične statistike i transparentnosti. *Kotzeva* je govorila o napretku kroz platforme za otvorene podatke i vještačku inteligenciju, ali i izazovima u očuvanju

povjerenja i borbi protiv zloupotrebe informacija.

Prof. dr Vesna Karadžić, najavljujući gošću Ekonomskog fakulteta, naglasila je važnost tehnologije i kritičkog vrednovanja informacija, ističući Šumpeterovu ideju „kreativne destrukcije“.

Uoči predavanja, održan je sastanak s dekanom *prof. dr Mijatom Jocovićem* i prodekanom *docent dr Tamarom Backović*, na kojem su razmatrane mogućnosti saradnje Ekonomskog fakulteta i Eurostata.

Međunarodna saradnja

Ekonomski fakultet postao član AACSB-a!

Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore postao je prva visokoobrazovna institucija u Crnoj Gori koja je pristupila AACSB-u (Association to Advance Collegiate Schools of Business), jednom od najprestižnijih međunarodnih udruženja u oblasti poslovnog obrazovanja. Članstvo u AACSB-u predstavlja početak procesa sticanja ove značajne akreditacije i korak ka većoj internacionalnoj prepoznatljivosti, kvalitetnijim programima i jačanju globalnih partnerstava.

Ova prekretnica ostvarena je tokom AACSB ICAM 2025 konferencije u Beču, koja je okupila lidere iz svijeta obrazovanja i biznisa. Konferencija je bila prilika za razmjenu ideja i diskusiju o savremenim temama poput inovacija u obrazovanju, redefinisanja MBA programa, značaja fleksibilnosti i povezivanja lokalnog i globalnog konteksta.

Trinaest saradnika u nastavi Ekonomskog fakulteta pohađalo obuku na Boston koledžu

Nakon potpisivanja *Memoranduma o saradnji između Univerziteta Crne Gore i Boston koledža*, trinaest saradnika u nastavi Ekonomskog fakulteta otputovalo je u studijsku posjetu Sjedinjenim Američkim Državama. Tokom boravka na Boston koledžu, saradnici su učestvovali u dvosedmичnoj obuci koju su održali profesori i eksperti iz Centra za digitalne inovacije u učenju i Centra za izvrsnost u nastavi. Pored intenzivne obuke, boravak je bio obogaćen brojnim vannastavnim aktivnostima koje su proširile njihove profesionalne horizonte.

sora sa Boston koledža i posmatra poseban pristup nastavi. *Takođe su shvatili da se stečena znanja i metode mogu uspješno primijeniti u Podgorici, što će, na kraju, donijeti korist studentima* – istakao je on. Dekan *prof. dr Mijat Jocović* je kazao da je ulaganje u obrazovanje dug proces sa efektima koji dolaze vremenom – „*Ova saradnja simbolično je započeta obukom mladih nastavnika – budućih nosilaca nastavnog i naučnoistraživačkog rada, kako bismo se mjerili sa najboljima i afirmisali izvrsnost*“, zaključio je on.

Prof. dr Aleksandar Saša Tomić sa Boston koledža istakao je značaj ove obuke za mlađi akademski kadar koji je bio u prilici da prisustvuje predavanjima vrhunskih profe-

Posjeta američke ambasadorke – novi koraci u internacionalnoj saradnji i povezivanju sa prestižnim univerzitetima SAD-a

Dekan Ekonomskog fakulteta, *prof. dr Mijat Jocović*, ugostio je američku ambasadorku, njenu ekselenciju *Džudi Rajzing Rajnke*, kako bi razgovarali o jačanju međunarodne saradnje sa prestižnim američkim univerzitetima.

Na sastanku su predstavljeni dosadašnji rezultati i planovi Ekonomskog fakulteta za unapređenje internacionalizacije, uključujući saradnju sa američkim **Boston koledžom**, sa kojim je potpisan Memoran-

dum o sporazumijevanju. *Doc. dr Tamara Backović* i *doc. dr Jovan Đurašković* govorili su o budućim planovima saradnje, koji uključuju razmjene studenata i profesora te zajedničke projekte poput ljetnje škole u Crnoj Gori.

Ova posjeta potvrđuje posvećenost Ekonomskog fakulteta internacionalizaciji i otvara put ka većoj prisutnosti crnogorskih institucija u globalnoj akademskoj zajednici, saopšteno je nakon završenog sastanka.

TIKA donirala opremu Ekonomskom fakultetu u Bijelom Polju

Turska agencija za međunarodnu saradnju (TIKA) realizovala je još jedan značajan projekat u Crnoj Gori, donirajući savremenu opremu za salu Osnovnih primijenjenih studija (Menadžment) Ekonomskog fakulteta u Bijelom Polju. Ova donacija, vrijedna 50.000 eura, značajno će unaprijediti uslove rada i učenja za sadašnje i buduće studente. Donacija obuhvata: 45 modernih računara, stolove i table, projektore i dodatnu opremu.

Svečanom otvaranju novoopremljene sale prisustvovali su dekan Ekonomskog fakulteta, *prof. dr Mijat Jocović*, predsjednik Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore, *prof. dr Milivoje Radović*, te predsjednik Opštine Bijelo Polje, *Petar Smolović*. Tom prilikom, zvaničnici su izrazili zahvalnost predstavnicima TIKA na kontinuiranoj podršci unapređenju obrazovanja u Crnoj Gori.

Mobility Day održan u zimskom i ljetnjem semestru studijske 2024 -2025. godine

Centar za međunarodnu saradnju na Ekonomskom fakultetu, uz podršku prodekanke *docent dr Tamare Backović*, organizovao je dva puta tradicionalni **Mobility Day**, usmjeren na pružanje informacija o programima studentske razmjene, u zimskom i ljetnjem semestru studijske 2024 / 2025. godine. U okviru pripreme za prijavu na Erasmus+ programe mobilnosti, studenti su imali priliku da čuju korisne savjete od stručnjaka.

Doc. dr Tamara Backović, prodekanica za međunarodnu saradnju, istakla je značaj međunarodne mobilnosti kroz Erasmus+ programe i, dajući konkretne savjete o pripremi dokumentacije, ohrabrila studente da se aktivno prijavljuju i koriste mogućnosti koje im se pružaju. *Vanja Drljević*, iz Nacionalne Erasmus+ kancelarije, predstavila je istraživanje o uticaju programa na profesionalni i lični razvoj učesnika. *Jelena Pelević* iz Kancelarije za međunarodnu saradnju govorila je o prijavnoj proceduri i dostupnim mogućnostima mobilnosti. *Ana Zdravkov*, saradnica za mo-

bilnost u Ulysseus mreži, predstavila je prednosti članstva Univerziteta Crne Gore, uključujući kurseve jezika i istraživačke projekte.

U okviru događaja prikazani su filmovi o iskustvima studenata na razmjeni, uz prezentaciju mogućnosti mobilnosti na Univerzitetu u Sevilji. Na kraju je organizovana sesija pitanja i odgovora, tokom koje su studenti imali priliku da razjasne sve nedoumice.

Tokom drugog Mibility Day – a, organizovanog u martu, *Ljiljana Gogić* iz Nacionalne Erasmus+ kancelarije istakla je dodatne mogućnosti, poput Erasmus Mundus master programa, navodeći da bi 95% učesnika preporučilo razmjenu. *Jelena Pelević* iz Kancelarije za međunarodnu saradnju UCG predstavila je Erasmus+ i Ulysseus programe, s posebnim fokusom na Blended Intensive Programs (BIP). *Anass Zizoun*, student iz Francuske, podijelio je svoje pozitivno iskustvo studentstke razmjene koju je proveo u Podgorici.

Međunarodni projekti

Erasmus+ grant za Projekat “Web3 Innovation HUB”

Drugu godinu zaredom, Ekonomski fakultet dobitnik je Erasmus+ granta za koordinaciju projekta izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju (CBHE) u periodu 2021-2027. Novi projekat, kojim rukovodi *docent dr Jovan Đurašković*, nosi naziv “Web3 Innovation HUB” i ukupna mu je vrijednost 890,000 eura. Projekat je fokusiran na razvoj Web3 i preduzetničkih vještina u regionu, kao i na podršku inovacijama u visokotehnološkim (Deep-Tech) industrijama. Realizacija ovog projekta će trajati tri godine.

Ciljevi i fokus projekta:

- Podsticanje regionalnih inovacija – projekat ima za cilj unapređenje preduzetničkih kapaciteta kroz primjenu Web3 i Deep-Tech tehnologija u obrazovanju i istraživanju.
- Razvoj obrazovnih programa i startup inkubatora – osnivanje Web3 startup inkubatora sa fokusom na zelena blockchain rješenja i razvijanje novih predmeta o Web3 tehnologijama.
- Decentralizovana naučna mreža (DeSci) – uspostavljanje istraživačke zajednice kroz DeSci alate za podršku decentralizovanim naučnim istraživanjima.

Partneri projekta: Pored Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, u projektu učestvuju i fakulteti sa univerziteta u Splitu, Sarajevu, Mostaru i Beogradu, te industrijski partneri iz Hrvatske, Srbije, Crne Gore i Bosne

i Hercegovine. Industrijski partneri na projektu su: UBIK (Udruga za Blockchain i Kriptovalute, Hrvatska), Attic42 i Moonstruck (Srbija), NVO Digitalizuj.me (Crna Gora) i INTERA Tehnološki park (Mostar).

Prvim sastankom konzorcijuma, održanim februara 2025., projekat je zvanično započet. Tim povodom *docent dr Jovan Đurašković* je istakao da Web3 donosi decentralizovan, siguran i transparentan ekosistem u kojem korisnici imaju veću kontrolu nad podacima i digitalnim interakcijama. Kroz ovaj projekat, studenti će se upoznati sa blockchain tehnologijom, pametnim ugovorima (smart contracts) i decentralizovanim aplikacijama (dApps).

Članica projektnog tima, *docent dr Tamara Backović*, naglasila je da Web3 donosi revoluciju u istraživanju kroz decentralizovanu nauku (DeSci) – otvoreniji, transparentniji i demokratičniji način razmjene naučnih podataka i finansiranja istraživanja putem blockchain tehnologije. Projekat će podržati razvoj DeSci mreže kroz radionice, konferencije i laboratorije za istraživanje Web3 i blockchain tehnologija. Kroz inicijativu Women in Web3, projekat će pružiti edukativne programe, mentorstvo i networking događaje, osnažujući žene da se aktivnije uključe u inovacije i preduzetništvo.

Brojne aktivnosti obilježile prvu godinu Erasmus+ projekta ME Study in English

Unapređenje regulative za akreditaciju studijskih programa na engleskom jeziku tema radionice održane u okviru projekta

Na Ekonomskom fakultetu tokom marta 2025. godine, održana je radionica „Unapređenje regulative za akreditaciju studijskih programa na engleskom jeziku i komparativna iskustva u Francuskoj i Hrvatskoj“, u okviru Erasmus+ projekta *ME-Study in English*.

Radionica je okupila predstavnike akademskog i administrativnog sektora visokog obrazovanja, kao i eksperte iz zemlje i inostranstva, s ciljem razmjene iskustava i ideja u vezi sa unapređenjem regulative i internacionalizacijom studijskih programa na engleskom jeziku.

U uvodnom dijelu, *docent dr Tamara Backović*, koordinatorka projekta, predstavila je aktivnosti u okviru projekta, dok su *mr Dragana Četković* (MPNI) i *mr Tatjana Čalasan* (AKOKVO) govorile o pravima stranih studenata i ulozi regulatornih tijela.

Učesnici su imali priliku da čuju i iskustva iz prakse kroz MONTEB program, kao i komparativna rješenja iz Francuske i Hrvatske koja

je predstavila *Milica Kavedžić*. Dodatno, istaknuta je važnost CeQulnt sertifikata za internacionalizaciju, o čemu je govorila *Dunja Bulajić*, dok je *Giacomo Annese* iz malteške agencije MFHEA podijelio međunarodne perspektive iz oblasti osiguranja kvaliteta i internacionalizacije.

Radionica je zaključena diskusijom u kojoj su učesnici razmijenili ideje i identifikovali naredne korake za jačanje međunarodne vidljivosti crnogorskih visokoškolskih ustanova.

Posjeta studenata i profesora sa HSBA

Studenti i profesori Ekonomskog fakulteta bili su domaćini kolegama sa Univerziteta za biznis iz Hamburga (HSBA) tokom njihovog studijskog putovanja. Tokom posjete, goste je pozdravila *docent dr Tamara Backović*, dok je *docent dr Milica Muhadinović* održala predavanje na temu „Ekonomije na putu ka EU – prilike i izazovi“. Predavanje je održano u novoj sali Milenijum, nakon čega su studenti Ekonomskog fakulteta u gostili svoje kolege sa HSBA u Klubu studenata, alumnista i profesora. Ova posjeta je realizovana u okviru Erasmus+ projekta „ME Study in English,“ koji je usmjeren na unapređenje internacionalizacije visokoškolskih ustanova u Crnoj Gori i povećanje broja studijskih programa na engleskom jeziku.

Prvi Startup kamp Ekonomskog fakulteta i IPC Tehnopolis: Inovacije, preduzetništvo i umrežavanje na Vučju

U saradnji sa Inovaciono preduzetničkim centrom Tehnopolis, uspješno je organizovan

prvi Startup kamp na Vučju, koji je trajao pet dana i okupio 17 studenata sa četiri fakulteta Univerziteta Crne Gore tokom oktobra 2024. godine na Vučju. Kroz rad sa mentorima, učesnici su unaprijedili preduzetničke vještine i razvijali inovativne ideje.

Na završnom Demo danu, šest timova predstavilo je svoje projekte stručnom žiriju. Nagrađeni timovi su:

DCD (DIGITAL CUSTOM DESIGN) – Aplikacija koja rješava problem „custom floating-a“ u modnoj industriji, omogućavajući korisnicima pristup kvalitetnoj garderobi po povoljnijim cenama.

OMORFI – Medicinske čarape za proširene vene koje spajaju funkcionalnost i moderan dizajn.

LET'S BORROW – Aplikacija za iznajmljivanje svečane odeće umesto kupovine.

Dekan Ekonomskog fakulteta, *prof. dr Mijat Jocović*, naglasio je značaj podsticanja preduzetničkog duha među studentima, dok je *Đorđije Malović* iz IPC Tehnopolis izrazio očekivanje da će učesnici nastaviti rad na nacionalnoj inicijativi **BoostMeUp**.

Kamp je organizovan u okviru platforme „Biću preduzetnik/ca“ koja se na Ekonom-

skom fakultetu realizuje uz podršku Ministarstva ekonomskog razvoja, kao i uz podršku prvog koordinatorskog Erasmus+ projekta „Me study in English.“

Još jedan uspješan Startup kamp za studente: nedjelja inovacija, znanja i timskog duha

Drugi Startup kamp za studente, organizovan u saradnji Ekonomskog fakulteta i Inovaciono-preduzetničkog centra Tehnopolis, uspješno je realizovan kroz šest dana intenzivnog učenja, rada i timske saradnje. Kamp je okupio studente sa različitih fakulteta UCG, pružajući im priliku da, uz podršku mentora, razvijaju preduzetničke ideje – od identifikacije problema do izrade biznis modela i prezentacije rješenja.

Program je uključivao radionice o Design Thinking metodologiji, Lean Canvas modelu, finansiranju startupa, validaciji ideja, javnom nastupu i prezentacionim vještinama. Mentori su bili istaknuti preduzetnici, profesori i stručnjaci iz oblasti biznisa i inovacija.

Završnog dana, studenti su prezentovali svoja rješenja pred stručnim žirijem, a posebno su se istakli timovi: **ECOPOT – Tri i po mozga**, **EMOTI – Azurit i BARCO**.

Tim „Tri i po mozga“, koji je osvojio prvo mjesto, odlučio je da svoj nagradni fond podijeli sa svim učesnicima, ističući vrijednosti zajedništva i liderstva.

Kamp predstavlja još jedan važan korak u jačanju preduzetničkog duha među studentima i doprinos razvoju inovacija, u skladu sa AACSB standardima u oblasti angažmana i društvenog uticaja.

Podkast Café International – iskustva i perspektive studiranja na engleskom jeziku

U okviru Erasmus+ CBHE projekta *ME-Study in English*, kojim koordinira Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore, pokrenut je podkast serijal **Café International**. Ovaj serijal osmišljen je kao prostor za dijalog i razmjenu iskustava između studenata, akademskih radnika i partnera iz oblasti međunarodnog obrazovanja, a fokusira se na internacionalizaciju i značaj studiranja na engleskom jeziku u Crnoj Gori i regionu.

U prethodnim epizodama, gosti podkasta podijelili su svoja dragocjena iskustva i stavove o studiranju i radu u međunarodnom akademskom okruženju. Maša Lončar, bivša studentkinja Ekonomskog fakulteta, govorila je o svom iskustvu kombinovanja studija u Crnoj Gori i Poljskoj kroz Erasmus+ program. Zerina Kardović, predsjednica Erasmus Student Network (ESN) Podgorica, istakla je važnost rada sa međunarodnim studentima i njihovog uspješnog uključivanja u lokalnu zajednicu. O studentskom liderstvu i značaju aktivnog angažmana u akademskom životu govorio je Danilo Bulatović, predsjednik Studentskog foruma Univerziteta Donja Gorica. U finalnoj epizodi prve sezone, profesor Mladen Turuk sa Univerziteta u Zagrebu dao je širi pogled na regionalnu saradnju, internacionalizaciju i budućnost akademske razmjene na Zapadnom Balkanu.

Kroz razgovore sa različitim sagovornicima, podkast **Café International** pokazuje koliko su iskustva, ideje i saradnja važni za razvoj međunarodnog obrazovanja. Na taj način, projekat *ME-Study in English* doprinosi jačanju vidljivosti crnogorskog visokog obrazovanja i njegovom pozicioniranju u međunarodnom akademskom prostoru.

Događaj u okviru CROSS-REIS Horizon projekta okupio predstavnike partnera

Ekonomski fakultet bio je u septembru 2024. godine domaćin CROSS-REIS događaja pod nazivom *COLLABORATIVE RESEARCH AND DATA SHARING AMONG WIDENING PARTNERS: VISIT TO UOM*. Ovaj važan skup okupio je vodeće stručnjake, istraživače i institucije učesnike u projektu, koji su razgovarali o budućnosti regenerativne ekonomije i inovativnih ekosistema.

Tokom trodnevne posjete, partneri na projektu imali su priliku da prisustvuju brojnim prezentacijama i diskusijama, kao i da posjete institucije od značaja za projekat. Prvi dan obuhvatio je prezentacije o infrastrukturi i međunarodnim projektima Ekonomskog fakulteta, a učesnici su takođe imali priliku da čuju izlaganja Agencije za zaštitu životne sredine, EKO FOND-a i Privredne komore Crne Gore. Dan je završen posjetom Univerzitetu Crne Gore i obilaskom Naučno-tehnološkog parka.

Drugog dana, učesnici su prisustvovali MICEB 2024 CROSS-REIS EDITION konferenciji, dok je treći dan bio posvećen posjeti Inovaciono-preduzetničkom centru "Tehnopolis" u Nikšiću.

Međunarodna konferencija o zelenom preduzetništvu i inovacijama

Naučna konferencija pod nazivom *Montenegrin International Conference on Economics & Business (MICEB 2024) – CROSS-REIS edition* održana je 12. i 13. septembra 2024. godine. Centralna tema konferencije bila je *Zeleano preduzetništvo i inovacije*.

Konferenciju su otvorili priznati keynote govornici: *Ron Boschma* sa Univerziteta u Utrehtu, ekspert za regionalnu ekonomiju i inovacije, sa naglaskom na evoluciju industrija i politiku pametne specijalizacije, *Maya Karkour*, direktorica EcoConsulting-a, specijalizovana za cirkularnu ekonomiju i održive prakse, *Aura Reggiani* sa Univerziteta u Bolonji, specijalistkinja za prostornu ekonomiju i modeliranje i *Olivera Vukajlović*, savjetnica predsjednika Crne Gore za održivi razvoj, koja je predstavila izazove i mogućnosti Crne Gore na putu ka održivom razvoju.

Konferencija je bila prilika za umrežavanje i razmjenu ideja među liderima iz oblasti ekonomije i preduzetništva, dodatno podstičući diskusiju o održivim rješenjima i inovacijama koje će oblikovati budućnost ovog sektora.

DUALMON konferencija: Dualno obrazovanje postaje dio obrazovnog sistema Crne Gore

Na prvoj konferenciji o dualnom visokom obrazovanju u Crnoj Gori, održanoj u okviru završne faze projekta DUALMON, predstavljani su ključni rezultati projekta, iskustva partnera i planovi za dalji razvoj dualnog obrazovanja.

Dekan Ekonomskog fakulteta, *prof. dr Mijat Jocović*, istakao je da DUALMON projekt doprinosi usklađivanju obrazovanja s potrebama tržišta rada. Koordinator projekta, *prof. dr Mirko Savić*, pohvalio je uspješnu saradnju sa partnerima iz regiona i Evrope, dok je *prof. dr Boban Melović* predstavio ključne rezultate i generički model dualnog obrazovanja, ističući ovaj model kao investiciju u budućnost crnogorskog obrazovnog sistema. *Mr Dragana Četković* iz Ministarstva prosvjete najavila je da su promjene zakona u toku kako bi se omogućio dalji razvoj i institucionalni okvir za dualno obrazovanje.

Konferencija je okupila predstavnike fakulteta, privrede i relevantnih institucija, pružajući prostor za razmjenu iskustava i diskusiju o izazovima i mogućnostima implementacije dualnog obrazovanja.

Počeo SMARTMEN projekat na Ekonomskom fakultetu

Na Ekonomskom fakultetu u februaru 2025. godine održan je kick-off sastanak međunarodnog projekta SMARTMEN, u okviru EUREKA poziva za Zapadni Balkan 2024. Nosilac projekta za Crnu Goru je Ekonomski fakultet, dok su partneri iz Srbije učestvovali online.

Cilj projekta je razvoj pametnog sistema za podršku odlučivanju u rudarskoj industriji, s fokusom na održivost i finansijske performanse. Fakultet vodi razvoj FINMAN modula, koji povezuje menadžerske stavove sa finansijskim pokazateljima kompanija.

Rukovodilac projekta je *prof. dr Vladimir Kaščelan*. Učešćem u SMARTMEN projektu, Fakultet je upisan u Registar inovacionih djelatnosti pri Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija.

Projekat „Ekološki menadžment“ dobio podršku u okviru MOVE granta

Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore i doc. dr Milica Muhadinović dobili su podršku Fonda za Zapadni Balkan kroz MOVE grant program za realizaciju projekta „**Ekološki menadžment**“, usmjerenog na teme održivog razvoja i cirkularne ekonomije.

U okviru projekta, doc. dr Muhadinović je tokom juna 2025. godine boravila na Fakultetu organizacionih nauka (FON) Univerziteta u Beogradu, gdje je održala gostujuća predavanja iz oblasti **Ciljeva održivog razvoja (SDGs) i greenwashing praksi**, u saradnji sa *prof. dr Natašom Petrović*. Studenti FON-a imali su priliku da učestvuju u istraživačkim

zadacima i diskusijama na predmetima Ekološki menadžment i Eko-marketing.

Prethodno je prof. Petrović boravila u Podgorici, gdje je održala predavanje o **eko-marketingu** i sprovela interaktivni izazov za studente pod nazivom „**Zeleni EF: Rešenja za održive prakse**“, povodom **Svjetskog dana zaštite životne sredine**.

Tokom međusobnih posjeta, realizovani su sastanci sa predstavnicima oba fakulteta i definisani pravci buduće saradnje. Kao rezultat, potpisan je **Memorandum o razumijevanju** između Ekonomskog fakulteta UCG i FON-a, čime je formalizovana saradnja u oblastima održivog razvoja, cirkularne ekonomije i srodnih tema.

Saradnja sa privredom, institucijama i društvom

Druga Obuka o korporativnom upravljanju za članove uprava državnih preduzeća

Ekonomski fakultet, u saradnji sa Ministarstvom ekonomskog razvoja, organizovao je drugu Obuku o korporativnom upravljanju za 31 člana uprava i nadzornih tijela državnih preduzeća, s ciljem unapređenja poslovanja kroz nova znanja i vještine.

Obuka je obuhvatila ključne teme iz korporativnog upravljanja, računovodstva, revizije i finansija kroz četiri tematska ciklusa. Predavanja su držali profesori Ekonomskog fakulteta i stručnjaci iz partnerskih institucija, uključujući EBRD, Crnogorski olimpijski komitet, Privredni sud i advokatske kancelarije. Predavači sa Ekonomskog fakulteta u Podgorici su bili: *prof. dr Mijat Jocović, prof. dr Milan Lakićević, prof. dr Ana Lalević Filipović, prof. dr Milijana Novović Burić, docent dr Tanja Laković i mr Milica Vukčević*. Svoje bogato iskustvo i znanje polaznicima su prenijeli i stručnjaci iz partnerskih institucija, među kojima su *Mladen Vlahović* (Crnogorski olimpijski komitet) i *mr Selma Demirović* (Evropska banka za obnovu

i razvoj). Obuka je bila dodatno obogaćena praktičnim primjerima iz pravne prakse, koje su predstavili sudija Privrednog suda *Dijana Raičković*, kao i advokati *Marija Đukić, Marko Ivković* (Advokatska kancelarija Prelević) i *Nemanja Radović* (Advokatska kancelarija Komnenić & partners).

Sertifikate su polaznicima uručili potpredsjednik Vlade i ministar ekonomskog razvoja *Nik Gjeloshaj* i dekan *Jocović*. Ministar Gjeloshaj je istakao da je odgovorno i efikasno upravljanje ključno za reformu državnih preduzeća, dok je dekan *Jocović* naglasio značaj ovakvih programa za profesionalni razvoj i konkurentnost privrede.

Ekonomski fakultet kao centar stručne debate: održan panel sa Premijerom o cijenama i poslovanju trgovinskih lanaca

U organizaciji Ekonomskog fakulteta i Vlade Crne Gore, održana je panel diskusija na temu "Analiza cijena i poslovanja trgovinskih lanaca u Crnoj Gori". Panel je otvorio dekan Ekonomskog fakulteta, *prof. dr Mijat Jocović*, naglasivši misiju Fakulteta da bude

stožer stručnog i naučnog dijaloga. Pored premijera *Milojka Spajića* i dekana *Jocovića*, u diskusiji su učestvovali *prof. dr Maja Baćović* i *Branko Krvavac*, šef Kabineta predsjednika Vlade.

Događaj je okupio preko 150 studenata, članova akademske i stručne javnosti, a prenošen je i putem više live stream platformi – televizija, portala i društvenih mreža.

Predstavljen Plan restrukturiranja Instituta „Dr Simo Milošević“ Igalo

Dekan Ekonomskog fakulteta *prof. dr Mijat Jocović*, na konferenciji za medije koja je održana u prostorijama Vlade Crne Gore, predstavio je Plan restrukturiranja Instituta „Dr Simo Milošević“ Igalo na kojem je, shodno Sporazumu između Vlade Crne Gore i Univerziteta Crne Gore, radilo 12 profesora i saradnika u nastavi Ekonomskog fakulteta u saradnji sa kolegama sa Građevinskog fakulteta. Kao rukovodilac projekta, dekan *Jocović* je tom prilikom istakao da se projektni tim prilikom izrade plana restrukturiranja Instituta Igalo suočavao sa dvije opcije – stečajem ili opstankom Instituta. Pravila državne pomoći su stroga, ali cilj je bio obezbijediti nastavak rada Instituta i omogućiti liječenje pacijenata Fonda za zdravstveno osiguranje.

Ukupna sredstva za restrukturiranje iznose 106,8 miliona eura, od čega 60% dolazi iz državnog budžeta, a 40% iz sredstava Instituta. U prvoj godini, ulaganje će iznositi 41,3 miliona eura, uz učešće države od 32,5 miliona eura. Plan uključuje značajna ulaganja u infrastrukturu i opremu, čime će Institut dostignuti standard četiri zvjezdice bez otpuštanja zaposlenih.

Nove prilike za studente kroz formalizaciju saradnje sa NLB Bankom

Ekonomski fakultet i NLB banka već dugi niz godina uspješno saraduju na pružanju stručne prakse i prilika za zapošljavanje studentima, čime potvrđuju svoju posvećenost jačanju praktičnih vještina i profesionalnog razvoja budućih ekonomista. Ova saradnja sada je formalizovana potpisivanjem Memoranduma o saradnji, čime su dogovorene i brojne nove aktivnosti.

Sporazum su potpisali dekan prof. dr Mijat Jocović i članovi Upravnog odbora NLB banke ad Podgorica *Dražen Vujošević* i *Lana Đurasović*, i tom prilikom istakli da potpisani Memorandum predviđa saradnju između ove dvije institucije u realizaciji aktivnosti i projekata od zajedničkog interesa, stipendiranju studenata, podršci u sponzorisanoj događaja, organizovanju zajedničkih konferencija, panela, okruglih stolova, radionica, tribina i stručne prakse za studente.

Ekonomski fakultet i ITAS potpisali Memorandum o saradnji

Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore potpisao je Memorandum o saradnji sa kompanijom **IT Advanced Services (ITAS)**, čime je ozvaničena dosadašnja uspješna saradnja u okviru međunarodnog programa MONTEB, Business Intelligence panela i obuka iz oblasti e-trgovine.

Memorandum su potpisali dekan Fakulteta, *prof. dr Mijat Jocović*, i izvršni direktor ITAS-a *Ivan Bošković*. Sastanku je prisustvovala i *dr Sunčica Vuković*, saradnica u nastavi, a ključna tema bila je pokretanje pilot projekta primjene vještačke inteligencije (AI) u administrativnim i nastavnim procesima fakulteta.

Tom prilikom je rečeno da ovaj projekat ima za cilj digitalnu transformaciju i modernizaciju nastave, kroz efikasniju organizaciju rada i unapređenje studentskog iskustva, kao i da partnerstvo s ITAS-om predstavlja još jedan korak ka jačanju inovativnosti i kvaliteta obrazovanja na Ekonomskom fakultetu.

Partneri u organizaciji NextGen E-Commerce obuke

Ekonomski fakultet, u saradnji s Asocijacijom za elektronsku trgovinu Crne Gore i uz podršku Fonda za inovacije, organizovao je obuku *NextGen E-Commerce: Osnove e-trgovine i AI za digitalne preduzetnike*. Program nudi besplatnu edukaciju za razvoj preduzetništva u digitalnom okruženju.

Studenti i ostali polaznici kroz 10 modula uče o osnovama e-trgovine, digitalnom marketingu, platnim sistemima, pravnim aspektima i primjeni AI. Sa Ekonomskog fakulteta, u programu je kao predavač učestvovao *docent dr Vladimir Đurišić*, koji je polaznicima predstavio osnove pokretanja biznisa, pisanja biznis plana i mogućnosti finansiranja preduzetničkih ideja, dok je saradnica u nastavi, *dr Sunčica Vuković* podijelila svoje bogato znanje iz oblasti digitalnog marketinga i upravljanja odnosima s klijentima (CRM), sa fokusom na ključne aspekte izgradnje snažnog digitalnog prisustva i održavanja lojal-

nosti kupaca. Program je finansiran kroz liniju Fonda za inovacije za edukativne projekte u oblasti pametne specijalizacije.

BI Consulting baza podataka dostupna studentima i osoblju Ekonomskog fakulteta

Osnivač i direktor BI Consultinga, *Ratko Nikolić*, održao je predavanje i prezentaciju o korišćenju baze podataka BI Consultinga u naučnoistraživačke svrhe za članove Katedre za finansije i računovodstvo i saradnike u nastavi Ekonomskog fakulteta. Ova saradnja proizašla je iz potpisanog Sporazuma o saradnji, omogućavajući studentima i osoblju Fakulteta pristup platformi BI Consultinga. Tokom prezentacije, Nikolić je istakao značaj baze podataka u analizama finansijskih izvještaja, tržišnih trendova i poslovnih procjena.

Studentima je na časovima vježbi iz Analize finansijskih izvještaja održana praktična demonstracija rada na platformi, gdje su kroz konkretne primjere stekli uvid u primjenu teorijskih znanja i savremenih tehnologija u finansijama i računovodstvu.

Business Intelligence Day otvorio diskusiju o izazovima i potencijalima vještačke inteligencije

Drugi Business Intelligence Day, posvećen temi: „AI – tehnologija koja oblikuje buduć-

nost?“ održan je na Ekonomskom fakultetu okupivši predstavnike akademske zajednice, privrede, startup zajednice, finansijskih institucija i studente, s ciljem razmjene znanja o razvoju i primjeni vještačke inteligencije (AI).

Nakon uvodnog obraćanja prodekanke za međunarodnu saradnju *doc. dr Tamare Backović*, koja se osvrnula na značaj znanja, otvorenosti i međusektorske saradnje koji su neophodni za uspješnu i odgovornu primjenu AI u Crnoj Gori, uslijedilo je keynote predavanje *dr Chahne Gonsalves* sa King's College London, koja je govorila o uticaju generativne AI na obrazovanje, posebno u oblastima kritičkog mišljenja i akademske etike.

Centralni dio događaja obuhvatio je prezentacije domaćih stručnjaka iz oblasti razvoja i primjene AI rješenja. Među govornicima su bili: *Milutin Pavićević* (Crnogorsko udruženje za AI), *Valentina Radulović* (Naučno-tehnološki park Crne Gore), *Filip Kečina* (Logate Institut), *Ivan Bošković* (ITAS) i *dr Đuro Stojanović* (Uhura Solutions).

Teme su obuhvatile izgradnju AI zajednice, startup ekosistem, analizu podataka, AI u zdravstvu i automatizaciju procesa u finansijskom sektoru. Diskusiju je moderirala *dr Sunčica Vuković*, a razgovaralo se o potencijalima i izazovima integracije AI – od etičkih pitanja do regulatornih i tehničkih prepreka.

U okviru događaja su održane i dvije radionice – jedna namijenjena studentima o generativnoj AI u marketingu, dok je druga bila ekspertska radionica o modeliranju kreditnog rizika koju je vodio *mr Andrija Đurović* iz kompanije Deloitte.

Podrška studentima kroz partnerstva

Nagrade za 26 najboljih studenata – treće Alumni and Friends večer okupilo više od 300 gostiju

Tradicionalno u decembru Ekonomski fakultet je okupio alumniste, studente, predstavnike akademske zajednice, goste iz javnog i privatnog sektora, povodom dodjele nagrada najboljim studentima. Nagrade za najbolje su obezbijedili alumnisti i kompanije u kojima grade svoje profesionalne karijere.

26 studenata susrelo se na bini Amfiteatra sa 26 alumnista koji su obezbijedili nagrade u vrijednosti od po 500,00 eura. Nagrade su uručene najboljim studentima Osnovnih akademskih, Osnovnih primijenjenih studija kao i prvoj generaciji studenata programa Osnovnih studija ekonomije i biznisa na engleskom jeziku – Monteb.

Tom prilikom, dekan *prof. dr Mijat Jocović* istakao je značaj ovog događaja koji simboliše povezivanje različitih generacija studenata, alumnista i poslovnih partnera. Svima njima Ekonomski fakultet je zajednička tačka

povezivanja, mjesto gdje se znanje, prijateljstva i profesionalne veze trajno grade. On je zahvalio alumnistima na podršci, posebno u osiguranju nagradnog fonda od 35.000 eura i stipendija u vrijednosti od 20.000 eura. Predsjednik Alumni kluba *prof. dr Milivoje Radović* naglasio je važnost zajedništva i dijeljenja znanja. Specijalni gost večeri bio je *prof. dr Miodrag Zec* koji se tom prilikom obratio studentima i prisutnim gostima inspirativnim govorom o ulozi inovacije i anticipacije u ekonomiji i preduzetništvu.

NLB Banka dodijelila stipendije najboljim studentkinjama Ekonomskog fakulteta

U okviru dugogodišnje uspješne saradnje između Ekonomskog fakulteta i NLB Banke, potpisan je Memorandum o saradnji koji predviđa brojne aktivnosti usmjerene na podršku studentima, među kojima je i stipendiranje najuspješnijih.

Na osnovu konkursa raspisanog u januaru 2025. godine, odabrano je pet izuzetnih studentkinja koje su ispunile visoke kriterijume: završna godina osnovnih ili prva godina master studija, prosjek najmanje 9.00, svi položeni ispiti, bez ponavljanja godine, bez radnog odnosa i bez druge stipendije.

Ovogodišnje dobitnice stipendije su: *Jovana Popović, Andrea Radulović, Dijana Maraš, Nikolina Vukčević i Milica Đurović*. Ukupan fond za stipendije iznosi 15.000 eura, a pored finansijske podrške, studentkinjama je obezbijeđena i praksa u NLB Banci, gdje će imati priliku da se upoznaju sa savremenim banкарstvom i poslovnom kulturom.

Dekan *prof. dr Mijat Jocić*, izrazio je zadovoljstvo nastavkom saradnje: „Studentkinje koje su dobile stipendiju nisu samo najbolje studentkinje, već i najbolji predstavnici Eko-

nomskog fakulteta. Ova saradnja treba da posluži kao primjer i drugim kompanijama.“

Predsjednik Upravnog odbora NLB Banke, *Martin Leberle*, istakao je tom prilikom važnost ulaganja u mlade: „Kao odgovorna banka, ponosni smo što možemo da podržimo studente na njihovom putu ka uspjehu. Vi ste sada dio NLB porodice.“

Tokom svečanog uručenja stipendija, prisutni su se saglasili da ovakve inicijative predstavljaju važan korak ka jačanju veze između akademske zajednice i privrede, pružajući studentima dragocjena znanja i iskustva već tokom studiranja.

Održan Brand Day 2025: Pametni brendovi – održivost kao strateška vrijednost brenda

Na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, 23. aprila 2025. godine, održan je treći po redu Brand Day, edukativno-poslovni događaj u organizaciji Katedre za menadžment i marketing. Ovogodišnja tema bila je „Pametni brendovi – održivost kao strateška vrijednost brenda“, a događaj je okupio preko 100 učesnika.

Centralni dio programa bila je panel diskusija „Zeleni identitet – budućnost brendova u doba održivosti“, u kojoj su učestvovali: *Velimir Radojević* (Coca-Cola HBC Crna Gora),

Nemanja Đurašković (CKB banka), *dr Ana Tripković Marković* (NTO CG) i *Mirjana Šarac* (Minokids).

Učesnici su podijelili svoja iskustva u implementaciji ESG principa, naglašavajući da održivost više nije dodatna vrijednost, već ključni dio identiteta brendova.

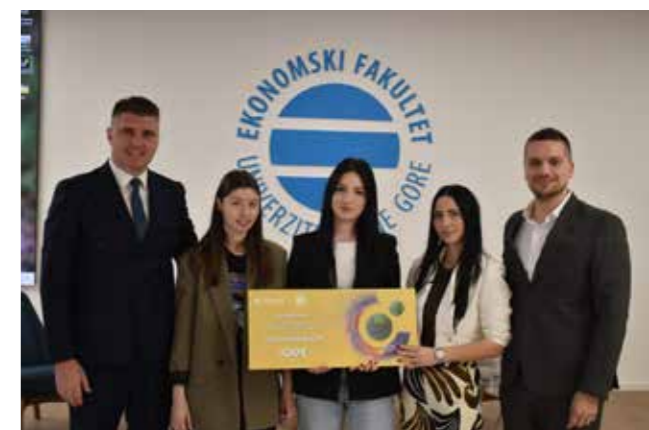
Događaj su otvorili dekan *prof. dr Mijat Jocić* i *prof. dr Boban Melović*, rukovodilac katedre za marketing, koji je bio i moderator događaja i tom prilikom istakao važnost razumijevanja brendova kao društvenih aktera sa odgovornošću prema zajednici i okolini.

U okviru Brand Day-a održana je i studentska radionica „Održivost u praksi – Kako poznati brendovi mogu više?“, na kojoj su studenti predstavili više od 50 ideja za unapređenje društvene i ekološke odgovornosti kompanija. Nagrađene su tri najinovativnije ideje, razvijene za NTO CG, Coca-Cola HBC Crna Gora i CKB banku, a priznanja su dobili i timovi sa studijskih programa Ekonomija, Menadžment i Monteb.

Održan računovodstveni događaj „(s) KON-TA (j): Održivost = Budućnost!“

U okviru projekta CROSS REIS, održan je događaj „(s) KON-TA (j): Održivost = Budućnost!“, posvećen aktuelnim trendovima u računovodstvu, s posebnim fokusom na zelenu tranziciju. Događaj je organizovan uz podršku Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore, kao konzorcionog partnera Fakulteta.

Program je obuhvatio dvije tematske cjeline. U prvom dijelu održana je panel diskusija, u kojoj su predstavnici akademske i stručne zajednice studentima približili praktične aspekte računovodstvene profesije i neophodnost

prilagođavanja globalnim trendovima. Panelisti su bili *mr Anastasija Boljević* (Institut sertifikovanih računovođa), *Branimir Bukilić* (Data Design), *mr Dražen Raičković* (Finance Plus), *Biljana Vukićević* (Berto Company) i *mr Marija Uljarević* (Ministarstvo finansija), uz moderaciju *prof. dr Ane Lalević Filipović*.

Drugi dio programa bio je posvećen studentskom takmičenju, na kojem je učestvovalo 26 timova druge godine Ekonomskog fakulteta. Kroz eliminacioni proces, šest najboljih timova plasiralo se u finale, gdje su rješavali praktične zadatke i osvojili vrijedne nagrade.

Učesnici odgađaja su istakli značaj povezivanja teorije i prakse u obrazovanju, kao i važnost prilagođavanja savremenim izazovima u računovodstvenoj profesiji.

O stanju i perspektivama životnog osiguranja na trećem Danu osiguranja

Ekonomski fakultet i Agencija za nadzor osiguranja organizovali su treći *Dan osiguranja*, posvećen temi životnog osiguranja. Događaj je okupio stručnjake, predstavnike osiguravajućih društava i studente, a centralni dio činila je panel diskusija „Životno osiguranje – stanje i perspektive“.

Dekan *prof. dr. Mijat Jocović*, naglasio je da ovakvi događaji povezuju teoriju i praksu, pozicionirajući fakultet kao platformu za diskusiju o aktuelnim ekonomskim temama. Panel je moderirala *prof. dr. Milijana Novović Burić*, koja je istakla značaj životnog osiguranja za finansijsku sigurnost pojedinaca i privredu. Ključne poruke uključuju potrebu za inovacijama, digitalizacijom i edukacijom građana, kao i važnost saradnje aktera na tržištu osiguranja.

Predsjednik Savjeta Agencije za nadzor osiguranja, *Marko Ivanović*, ukazao je na pozitivan rast tržišta životnog osiguranja u Crnoj Gori, koje bilježi značajna ulaganja u državne obveznice, te istakao njegovu ulogu kao instrumenta štednje i zaštite od rizika.

Učesnici su naglasili važnost finansijske pismenosti i prilagođavanje regulatornog okvira, dok su studenti aktivno učestvovali u edukativnom kvizu, uz nagrade donirane od strane osiguravajućih društava. Zaključeno je da će tržište životnog osiguranja, uz inovacije i saradnju, nastaviti da doprinosi sigurnijoj budućnosti građana i ekonomiji Crne Gore.

Radionica za pisanje master rada

Na Ekonomskom fakultetu je, kao i prethodnih godina, organizovana dvodnevna radionica za pisanje master rada, sa ciljem pružanja studentima postdiplomskih studija praktič-

nih smjernica u vezi sa izborom teme, istraživačkom metodologijom, izradom i javnom odbranom rada.

Radionicu je otvorio *docent dr. Jovan Đurašković*, prodekan za naučnoistraživački rad, uvodnom riječi i predstavljanjem ciljeva radionice. *Prof. dr. Biljana Rondović* govorila je o karakteristikama master rada, odabiru područja istraživanja, definisanju predmeta i cilja istraživanja, postavljanju istraživačkih hipoteza i pitanja, te davala savjete o komunikaciji sa mentorom. *Prof. dr. Maja Bačović* učesnicima je približila metodologiju izrade master rada, produbljivanje znanja o odabranoj temi, pregledne radove i kritički osvrt, kao i istraživački proces i metodološke napomene. *Docent dr. Julija Cerović Smolović* govorila je o različitim metodama istraživanja, vrstama podataka, primarnim i sekundarnim izvorima, empirijskom istraživanju i primjeni studija slučaja. *Dr. Sunčica Vuković*, saradnica u nastavi, predstavila je praktičnu upotrebu softverskih alata za pregled literature i dostupne bibliotečke resurse. Na kraju, *prof. dr. Zdenka Dragašević*, studentima je dala savjete i preporuke za prijavu teme, izradu i javnu odbranu master rada, sa posebnim naglaskom na akademski integritet.

Radionica je studentima pružila praktičnu i metodološku podršku u izradi master rada,

nudeći savjete, strategije istraživanja i smjernice za organizaciju i strukturiranje rada, te ih dodatno motivisala za uspješnu pripremu i odbranu završnog rada.

Martin Leberle sa studentima o budućnost bankarstva

U okviru **The Right Start** događaja, kojim počinjemo nastavu u ljetnjem semestru, ugostili smo *Martina Leberlea*, predsjednika Upravnog odbora NLB Banke a.d. Podgorica koji je studentima održao predavanje na temu **„Budućnost bankarstva: kako se pripremiti danas za ono što dolazi“**. Leberle je istakao ključne faktore transformacije bankarskog sektora – razumijevanje potreba klijenata, ulaganja u tehnologiju i razvoj vještačke inteligencije. Studenti su imali priliku da postavljaju pitanja i diskutuju o izazovima digitalizacije u finansijama.

Dekan, *prof. dr. Mijat Jocović*, zahvalio je NLB banci na dugogodišnjoj saradnji, ističući značaj povezivanja akademske zajednice sa liderima iz industrije.

Velika posjećenost i interaktivna atmosfera još jednom su potvrdili vrijednost ovakvih događaja za buduće ekonomiste.

Inspirativno predavanje direktora Coca-Cola HBC Crna Gora

Povodom Međunarodnog dana studenata, direktor Coca-Cola HBC Crna Gora, *Velimir Radojević*, održao je predavanje „*Prodaja kao supermoć: Vještine koje grade uspjeh*“ studentima Ekonomskog fakulteta. Predavanje je dio osme sezone inicijative *Coca-Cola podrška mladima* koja se realizuje u saradnji sa timom Evropske omladinske kartice (EYCA). Predavanje je održano u okviru Akademije mekih vještina na Ekonomskom fakultetu, organizovane uz podršku Erasmus+ projekta *ME Study in English*.

Radojević je studentima, kroz lični primjer, predstavio svoj profesionalni put – od početnih pozicija do direktora jedne od vodećih kompanija. Naglasio je važnost proaktivnog pristupa karijeri: „*Nemojte čekati da prilike dođu same – budite oni koji ih stvaraju. Jasno definišite svoje ciljeve, budite uporni i iskoristite svako iskustvo kao korak ka uspjehu,*“ poručio je studentima.

Docent dr. Tamara Backović istakla je značaj Akademije mekih vještina u povezivanju teorijskih znanja s praktičnim kompetencijama, motivišući studente da ulažu u svoj razvoj: „*Vaše prisustvo dokaz je da ste spremni da radite na sebi. Uspjeh je rezultat kontinuiranog učenja i truda,*“ kazala je profesorica Backović.

Panel diskusija „Finansijska tržišta: Trendovi i prilike“ otvorila ovogodišnji The Right Start

Panel diskusija koja je u fokusu imala temu trendova i prilika na finansijskim tržištima, označila je početak tradicionalne manifestacije *The Right Start* kojom obilježavamo početak nastave u ljetnjem semestru. Događaj je okupio stručnjake iz oblasti bankarstva i investicionog savetovanja, pružajući studentima priliku da steknu uvide u savremene finansijske trendove i mogućnosti za karijerni razvoj.

Panelisti *Marko Peković* (NLB banka), *Admir Ademović* (TF Capital), *Miljan Mijatović* (CKB banka) i *mr Marko Pešić* (Hipotekarna banka), uz *mr Jelenu Jovović* sa Ekonomskog fakulteta, razgovarali su o uticaju globalizacije i digitalizacije na finansijska tržišta, investicionim prilikama i ključnim veštinama potrebnim za uspešnu karijeru u ovoj dinamičnoj oblasti. Poseban akcenat stavljen je na kontinuirano usavršavanje i rad na mekim veštinama kao preduslov za profesionalni napredak.

Događaj je izazvao veliko interesovanje studenata osnovnih i master studija, koji su aktivno učestvovali u diskusiji postavljajući pitanja i razmenjujući mišljenja sa panelistima. Manifestacija *The Right Start* nastavlja se

nizom edukativnih događaja koji će studentima omogućiti još bliži kontakt sa vodećim stručnjacima i poslovnim sektorom.

Promocija održivog razvoja kroz edukaciju, saradnju sa privredom i uključivanje mladih

Kao nastavak aktivnosti usmjerenih na promociju održivog razvoja i zelene ekonomije, na Ekonomskom fakultetu osnovan je *Centar za održivi razvoj* kojim rukovodi docent *dr Milica Muhadinović*. Centar studentima pruža priliku da se uključe u osmišljavanje i realizaciju različitih inicijativa kojima se podstiče praktično učenje, razmjena ideja i saradnja sa stručnjacima iz oblasti održivosti.

Novoosnovani Centar je pružio podršku organizaciji *Nedjelje održivosti* koja je u aprilu 2024. godine tokom četiri dana okupila studente, srednjoškolce, akademsku zajednicu i privredu sa ciljem promocije održivog razvoja, inovacija i društvene odgovornosti. Program je počeo Info danom za CROSS-REIS projekat povodom Dana planete Zemlje, uz panel diskusiju o ulozi zelenih preduzeća, cirkularnoj ekonomiji i održivom poslovanju.

Drugog dana održan je Brand Day na temu „Pametni brendovi – održivost kao strateška vrijednost brenda“, gdje su predstavnici kompanija i institucija diskutovali o integraciji ESG principa u poslovanje.

Trećeg dana organizovan je prvi Yard Sale u okviru i2 Makerspace-a, gdje su studenti i zaposleni razmjenjivali knjige, odjeću, ukrase i rukotvorine, promovišući ideju kružne ekonomije i smanjenja otpada. Nedjelju je zatvorio prvi EKOF Challenge, takmičenje koje je okupilo preko 100 srednjoškolaca iz cijele Crne Gore, a timovi su razvijali inovativna rje-

šenja iz oblasti održivog razvoja primjenom dizajnerskog razmišljanja.

Ova manifestacija potvrdila je posvećenost Ekonomskog fakulteta promociji održivog razvoja kroz edukaciju, saradnju sa privredom i uključivanje mladih u stvaranje održivije budućnosti.

Završena treća Decembarska škola statistike: Uvod u R

Centar za statističku analizu Ekonomskog fakulteta uspješno je organizovao treću Decembarsku školu statistike, posvećenu temi „Uvod u R“, uz učešće više od 50 polaznika kojima su, nakon uspješno završene obuke, upućeni sertifikati. *Dr Bojan Pejović* je održao prvu seriju predavanja, fokusirajući se na osnovne funkcije R-a i metode ocjenjivanja linearnog regresionog modela. Poseban doprinos programu dao je *prof. dr Arvind Sharma* sa Boston College-a, čije predavanje uputem video linka o vi-

zualizaciji podataka omogućilo učesnicima da se upoznaju sa savremenim metodama rada sa podacima iz prve ruke.

AI platforma BoodleBox za studente Ekonomskog fakulteta

Studenti Ekonomskog fakulteta dobiće pristup kolaborativnoj AI platformi BoodleBox, koja omogućava odgovorno korišćenje AI tehnologija u učenju. *Dr Sunčica Vuković*, ističe da će studenti moći da istražuju i kritički procjenjuju generativne AI alate u akademskom okruženju.

BoodleBox pruža pristup vodećim AI modelima – GPT-4o, Claude, Gemini, LLAMA i Perplexity – uz visoke standarde privatnosti i sigurnosti. Već se koristi u više od 600 institucija, uključujući NYU i Texas A&M.

Studenti treće godine Osnovnih akademskih studija, kao i studenti prve godine programa na engleskom jeziku MONTEB, koristiće platformu kroz praktičan rad sa AI modelima, kolaborativne projekte uz AI podršku i fokus na etičku upotrebu AI alata.

Uvođenjem BoodleBox-a, Ekonomski fakultet osnažuje studente savremenim znanjima i vještinama za tržište rada vođeno AI tehnologijama.

Praktično učenje digitalnog marketinga uz Novela simulacije

Ekonomski fakultet uspostavio je saradnju sa platformom Novela, vodećim alatom za simulaciju digitalnog marketinga koji se koristi na brojnim svjetskim univerzitetima, omogućavajući studentima sticanje praktičnog iskustva u ovoj ključnoj oblasti. Tokom ljetnjeg semestra, studenti druge godine MONTEB programa usvajaju znanje kroz realistične simulacije digitalnih kampanja.

Ključne prednosti platforme Novela: realistične simulacije: rad sa interfejsima Google Ads i Meta Ads za primjenu stečenih znanja, odluke zasnovane na podacima: analiza tržišnih trendova i optimizacija kampanja uz pomoć AI, sigurno eksperimentisanje: testiranje strategija bez finansijskog rizika, industrijski relevantna sertifikacija: povećava konkurentnost na tržištu rada.

U okviru ove inicijative, studenti imaju priliku da upoznaju *Clarka Boyda*, suosnivača *Novela*, koji će ih provesti kroz ciljeve i praktične izazove na toj platformi, podijeliti svoje iskustvo i dati vrijedne savjete o strategijama digitalnog marketinga.

Prvi Biznis izazov: studenti suočeni sa izazovima iz prakse

Prvi segment **Biznis Izazova** uspješno je održan u prvoj polovini mjeseca marta. Učesnici su imali priliku da čuju inspirativnu priču *Milutina Đuranovića*, osnivača mljekare *Lazine*, koji je podijelio svoje preduzetničko iskustvo – od osnivanja firme, preko izazova i odluka koje su oblikovale njen rast, do vrijednih savjeta za sve koji žele da grade sopstveni biznis.

Nakon predavanja, studentima je predstavljen stvarni poslovni problem iz industrije,

nakon čega su timovi pristupili fazi rada na rješenjima. Na raspolaganju su imali deset dana da razviju svoje ideje, analiziraju situaciju i osmisle konkretne prijedloge koji će biti predstavljeni pred osnivačem kompanije. Tri najbolja tima osvojili su novčane nagrade, a svi učesnici su stekli dragocjeno iskustvo, proširili mrežu kontakata i dobili priliku da se istaknu u poslovnom okruženju.

Više od 70 studenata pohađalo radionice u okviru Dana revizije 2024.

Dani revizije 2024: „Pronađi svoj put u reviziji – karijerne mogućnosti i povezivanje“ tradicionalno su okupili veliki broj studenata zainteresovanih za razvoj profesionalne karijere u ovoj oblasti. Tokom tri dana održano je pet radionica koje su vodili predstavnici vodećih revizorskih firmi iz Crne Gore – PWC, BDO, BDCS, E&Y i Crowe MNE, pružajući studentima priliku da usavrše svoje vještine.

U okviru događaja, potpisani su Sporazumi o saradnji između Ekonomskog fakulteta i revizorskih kuća **Crowe MNE** i **BD Corporate Services**, čime su formalizovane mogućnosti za bližu saradnju i zajedničke projekte u cilju razvoja studentskih vještina i profesionalnog usmjerenja.

Svi polaznici radionica su dobili Sertifikat o učešću, što će obogatiti njihove CV-e i pove-

Praktični izazovi u osiguranju: studenti rješavali realne poslovne zadatke u saradnji sa Sava osiguranjem

Praktični izazovi u osiguranju naziv je interaktivnog događaja koji je na Ekonomskom fakultetu realizovan u saradnji sa kompanijom Sava osiguranje AD Podgorica. Cilj događaja bio je se studenti bolje upoznaju sa sektorom osiguranja kroz stvarne primjere iz prakse, kao i Case study izazov.

U uvodnom dijelu prisutnima su se obratili *prof. dr Milijana Novović Burić* i izvršni direktor Sava osiguranja, *Nebojša Ščekić*, koji su istakli važnost povezivanja akademske zajednice sa poslovnim sektorom. Kompaniju Sava osiguranje predstavila je *Valentina Kasalica*, dok su o temama iz oblasti autoodgovornosti govorili *Siniša Mićunović* i *Nikola Madžgalj*, dijeleći svoja znanja i iskustva iz prakse.

Zatim je uslijedilo *Case study takmičenje*, u kojem su studenti radili na rješavanju realnog poslovnog problema. Devet timova je pokazalo zavidan nivo znanja, analitičkog razmišljanja i timskog rada.

Pobjednički timovi su osvojili novčane nagrade koje je obezbijedio sponzor događaja – Sava osiguranje. Posebnu vrijednost događaju dala je interaktivnost, uz veliki broj pitanja i aktivno učešće studenata u diskusiji.

ćati šanse za zapošljavanje. Učesnici događaja su izrazili zadovoljstvo uspjehom realizovanog, potvrđujući značaj saradnje akademske zajednice i privrede u pripremi mladih za tržište rada.

Veliko interesovanje za prvu Školu revizije na Ekonomskom fakultetu

U saradnji sa renomiranim kompanijama *Ernst & Young* i *BDCS*, na Ekonomskom fakultetu započela je Prva škola revizije – jedinstveni edukativni program namijenjen studentima koji žele da razviju praktična znanja i vještine iz oblasti revizije.

Tokom četiri sedmice, 45 polaznika je kroz predavanja u trajanju od šest sati sedmično radilo na konkretnim zadacima iz oblasti revizije, koristeći Excel i druge alate relevantne za ovu struku. Program je koncipiran tako da poveže teorijska znanja sa praktičnim iskustvima kroz interaktivne radionice, studije slučaja i rad na realnim primjerima.

Pored sticanja korisnih znanja, polaznicima je omogućeno da steknu Sertifikat o primjeni revizijskih vještina, da im se prizna predmet Stručna praksa (za studente III godine) kao i jedinstvenu priliku za zaposlenje u partnerskim kompanijama.

Dani brucoša obilježili prvu sedmicu studijske 2024 / 2025. godine

Gostujuće predavanje – Povodom početka nastave u zimskom semestru, Ekonomski fakultet je ugostio *Dražena Vujoševića*, člana UO NLB Banke, koji je novoj generaciji studenata Ekonomskog fakulteta održao inspirativno predavanje o građenju karijere u bankarskom sektoru. Vujošević je podijelio iskustva iz svog profesionalnog puta i dao brucošima savjete o pripremanju za karijeru u bankarstvu, posebno naglašavajući mogućnosti koje NLB Banka pruža.

Akademija mekih vještina – Tokom radionice o mekim vještinama, psihološkinja i komunikološkinja *Jelena Marković* prenijela je studentima savjete i tehnike za unapređenje prezentacionih i komunikacionih vještina. Praktične vježbe tokom predavanja osmišljene su da studentima budu korisne kako tokom studija, tako i u budućim karijerama. Ovom radionicom počela je Akademija mekih vještina po-

držana od strane Erasmus+ projekta Me Study in English, kao i inicijative **Coca-Cola podrška mladima** i EYCA karavana znanja.

Prvi "Guitar and Food Meet-Up Matinee" – Dana brucoša obogaćeni su novom aktivnošću kada je u Klubu studenata Ekonomskog fakulteta održan prvi *Guitar and Food Meet-Up Matinee*. Brucoši Ekonomskog, Pravnog i Fakulteta političkih nauka uživali su u opuštenu atmosferi uz muziku i hranu, povezujući se sa kolegama, alumnistima i profesorima, te započinjući novu studijsku godinu na najbolji način

Održan prvi EKOF Challenge za srednjoškolce

Prvi EKOF Challenge za srednjoškolce na Ekonomskom fakultetu okupio je **više od 100 učesnika iz preko 15 škola iz 13 crnogorskih gradova**. Učestvovalo je 27 timova, a događaj je organizovao Centar za statističku analizu.

Takmičenje je bilo osmišljeno da podstakne **logičko razmišljanje, kreativnost i timski rad** kod srednjoškolaca, kroz različite zadatke koji su uključivali logička i opšta pitanja, jednostavne računске zadatke i studiju slučaja. Prva dva mjesta osvojili su timovi iz Srednje ekonomske škole "Mirko Vešović" u Podgorici, do je treće mjesto osvojio tim iz Srednje mješovite škole "17. septembar" na Žabljaku.

Studentski duh Ekonomskog fakulteta

Savez studenata Ekonomskog fakulteta tradicionalno je i u ovoj studijskoj godini, uz podršku Vijeća studenata, organizovao brojne edukativne, humanitarne i kulturne aktivnosti: *Studentski ekonomski forum*, *Capital Connect* – serija predavanja u saradnji sa Komisijom za tržište kapitala, *CKB Open day* – radionica u partnerstvu sa CKB bankom, te manifestacija *Nedjelja studenata*, uz niz drugih aktivnosti.

Poseban doprinos studentskom životu pružilo je i Sportsko-rekreativno društvo studenata ekonomije i menadžmenta „EKOMEN“, koje je u aprilu organizovalo niz događaja okupljajući veliki broj studenata i profesora. Povodom Svjetskog dana zdravlja održana je tribina pod nazivom „*Zdravlje kao kapital: Srce. Um. Osmijeh.*“, kojoj je prisustvovalo više od 300 učesnika. Predavači *prof. dr Aleksandra Arandžević*, *Aleksandra Brašnjo* i *dr Žana Popović* govorili su o važnosti brige o fizičkom i mentalnom zdravlju, kao i dentalnoj higijeni.

Osim toga, EKOMEN je organizovao i sportska takmičenja, koja su okupila veliki broj studenata i pružila priliku za druženje i zajednički razvoj vještina. Mjesec je zaokružen pozorišnom predstavom „*Top prijatelji*“, izvedenom u amfiteatru „Montenegro“, koja je privukla prepuno gledalište.

Najmlađa organizacija na Fakultetu, EMBA Montenegro, koja okuplja studente sa ciljem da aktivno učestvuju u kreiranju ekonomskih politika i društvenih procesa, u prethodnoj studijskoj godini djelovala je kroz svoje timove za obrazovanje, ekonomski prosperitet mladih i društveno-kulturnu mobilizaciju.

Među nedavnim aktivnostima izdvajaju se partnerstvo sa Komorom poreskih savjetnika, akcija uređenja dvorišta Kuslevove kuće i panel o stranim investicijama u saradnji sa Savjetom stranih investitora. Ovi projekti studentima pružaju priliku da povežu teoriju i praksu i razviju leaderske vještine.

MICEB 2025 održan u čast obilježavanja 65 godina Ekonomskog fakulteta

im prenoseći znanje, Ekonomski fakultet je posijao sjeme od preko 12.000 diplomiranih studenata, koji su obavljali, ili danas obavljaju, najodgovornije pozicije u privredi i državi. To je jedan od razloga zbog kojih Ekonomski fakultet nije, niti smije biti posmatran, kao samo jedna od organizacionih jedinica Univerziteta Crne Gore, već kao jedna od ključnih institucija u razvoju ove države“, zaključio je on.

Konferencija je okupila više od 350 učesnika iz cijelog svijeta pružajući im priliku da prisustvuju biznis i akademskim sesijama sa izuzetnim panelistima. Ovaj važan događaj, čija je tema bila *Oblikovanje održivih ekonomija – put ka članstvu u EU*, otvorio je dijalog o najvažnijim temama za ekonomski i društveni napredak Crne Gore ka EU.

Konferenciju je otvorio dekan *prof. dr Mijat Jocović*, koji je tom prilikom istakao da se ove godina navršava važan jubilej – 65 godina od osnivanja Ekonomskog fakulteta – prvog fakulteta u Crnoj Gori.

«Sa promjenama u društvu, državi, okruženju i svijetu – od te 1960. godine, do danas, mijenjao se i Ekonomski fakultet, prihvatajući kao svoju ideju vodilju i način funkcionisanja činjenicu – da je promjena jedina konstanta u razvoju čovjeka i društva. Ugradjujući ovaj stav generacijama studenata i posvećeno

Konferenciju su, pored dekana *Jocovića*, otvorili predsjednik Crne Gore *Jakov Milatović* i predsjednica Izvršnog odbora Alta banke, strateškog partnera MICEB konferencije, *Una Sikimić*.

Specijalni gost MICEB konferencije bio je profesor *Džejms A. Robinson* (Univerzitet u Čikagu), dobitnik Nobelove nagrade za ekonomiju 2024. godine. Profesor Robinson je osvojio nagradu zajedno sa *D. Ačemogluom* i *S. Džonsonom* sa MIT-a za funadementalni doprinos u istraživanju kako intitucije utiču na ekonomski i društveni prosperitet. Profesor Robinson je imao predavanje na temu “Uski koridor slobode – primjer Crne Gore“, nakon čega je uslijedila diskusija kojom je moderirao *docent dr Jovan Đurašković*.

Osim po izuzetnim učesnicima iz akademske zajednice, MICEB 2025 konferencija okupila je istaknute predstavnike poslovnog i javnog sektora iz više od dvadeset zemalja, potvrđu-

jući svoj status regionalne platforme za razmjenu znanja i inovacija u ekonomiji i biznisu. U sesijama posvećenim biznisu, učestvovali su rukovodioci renomiranih kompanija i finansijskih institucija. *Blaž Brodnjak*, izvršni direktor NLB grupe, predstavio je strategije održivog finansiranja u skladu s evropskim regulativama, dok je guvernerka Centralne banke Crne Gore, *Irena Radović*, istakla izazove i mogućnosti u integraciji crnogorskog finansijskog sistema u EU okvir.

O stanju i trendovima u energetsom sektoru govorili su *Aleksandar Mervaa* (ELES) i *Ivan Bulatović* (EPCG), koji su analizirali regionalnu pripremljenost za energetske tranzicije. *Janez Škrabec* (RIKO) i *Dragan Bokan* (VOLI) predstavili su primjere održivih poslovnih strategija u industriji i maloprodaji.

Profesor *Jože P. Damijan*, istraživač *Velimir Bole* i profesorica *Maja Baćović* učestvovali

su u diskusijama o javnim finansijama i makroekonomskim projekcijama.

Konferencija je potvrdila značaj multidisciplinarnog dijaloga i međunarodnog učešća u izgradnji inovativnih i održivih ekonomskih strategija u regionu, istovremeno naglašavajući važnost podrške partnera u organizaciji ovakvih događaja. Naime, 15 partnera, uključujući Alta Banku kao strateškog partnera, doprinijelo je uspješnoj realizaciji MICEB 2025 konferencije. Među partnerima su bili predstavnici iz korporativnog, institucionalnog i medijskog sektora, koji su prepoznali značaj teme konferencije, njen doprinos regionalnom ekonomskom dijalogu, kao i ulogu Ekonomskog fakulteta kao organizatora. Njihov angažman omogućio je održavanje visokokvalitetnih sesija, interaktivnih radionica i efektivnog umrežavanja, čime je konferencija dodatno osnažila svoj uticaj, relevantnost i ukupni doprinos na regionalnom i međunarodnom nivou.

Zaključci konferencije

MICEB 2025: OBLIKOVANJE ODRŽIVIH EKONOMIJA – PUT KA ČLANSTVU U EU

SESIJA: USKI KORIDOR SLOBODE

Džejms A. Robinson, Univerzitet Čikago, dobitnik Nobelove nagrade za ekonomiju za 2024. Godinu

Crna Gora pripada kategoriji „Papirnog levijatana“ – države koja formalno postoji, ali nedovoljno efektivno funkcioniše, dok je društvo fragmentisano i teško se kolektivno organizuje.

Slabe države ponekad opstaju jer odgovaraju političkim elitama. Državne elite mogu odlučiti da ne jačaju državu, jer bi to moglo izazvati „efekat mobilizacije“ društva koji ne mogu kontrolisati.

Slabost države može biti snažno političko oruđe, jer omogućava elitama da se bave pokroviteljstvom i klijentelizmom.

Papirni levijatan je zamka. **Potrebno je konstantno vršiti pritisak, kao zajednica i kao društvo, i primorati državu da reaguje i pokrene pozitivan krug promjena.**

Robinson: „**pristupanje Evropskoj uniji širi koridor slobode!**“ Taj proces dovodi do dva cilja:

1. Do države koja ima kapacitet da pruža kvalitetne javne usluge, štiti vladavinu prava i gradi inkluzivne političke i ekonomske institucije, i
2. Do društva koje ima sposobnost da se mobiliše i brani slobodu i institucije!

SESIJA: ODRŽIVE FINANSIJE U KONTEKSTU NOVIH EU POLITIKA

Blaž Brodnjak, Izvršni direktor, NLB Grupa
Irena Radović, Guvernerka, Centralna banka Crne Gore

1. Digitalna transformacija je prioritet, ali zahtijeva strateški pristup. Digitalizacija nije samo pitanje tehnologije, već vizije, korisničkog fokusa i regulatorne podrške. NLB i CBCG dijele zajednički cilj – izgradnju inkluzivnog i modernog platnog sistema.

2. Centralna banka Crne Gore je prepoznata kao važan akter u EU integracijama i to kroz aktivno učešće u devet pregovaračkih poglavlja. CBCG ostaje posvećena daljem jačanju regulatornog i nadzornog okvira, modernizaciji platnog sistema i potpunoj usklađenosti sa pravnom tekovinom EU u domenu finansijskih usluga. Implementacija SEPA i TIPS sistema i re-

gulatorne reforme ubrzavaju integraciju Crne Gore u Evropsku uniju i jačaju konkurentnost.

3. Regionalna saradnja i prisustvo grupa-cija poput NLB-a pomažu u ubrzanju evropskih integracija.

Kao vodeća banka u regionu, NLB doprinosi prenosu znanja, tehnologije i standarda, što direktno koristi crnogorskom tržištu. Potrebno je pristupiti stvaranju jedinstvenog tržišta u regionu, jer kapital ne poznaje granice.

4. Postoji sve veća sinergija između javnog i privatnog sektora, jer im je zajednički cilj stabilan i zdrav finansijski sistem.

Regulativa mora pratiti razvoj tehnologije u cilju jačanja konkurentnosti finansijskog sektora.

5. Održiva finansijska budućnost leži u spoju digitalnog, zelenog i inkluzivnog.

Digitalne usluge, ESG principi i širi pristup finansijama (razvoj tržišta kapitala) biće temelj konkurentne, otporne i socijalno odgovorne ekonomije regiona. Prioritet moraju biti nezavisnost i institucionalni kredibilitet, što je ključno za ekonomsku stabilnost i prosperitet.

SESIJA: ODRŽIVE JAVNE FINANSIJE

Jože P. Damijan, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Ljubljani

1. Evropa se, uprkos bogatoj istoriji integracije i zajedničkog tržišta, decenijama suočava sa izazovom usporenog rasta i stagnacije produktivnosti. U poređenju sa Sjedinjenim Američkim Državama i Kinom, koje su se odlučile za snažne fiskalne intervencije, Evropska unija je često stavljala fiskalnu disciplinu ispred razvojnih ambicija. Ipak, upravo zahvaljujući toj dosljednoj institucionalnoj posvećenosti fiskalnoj stabilnosti, **Evropska unija je kroz novi fiskalni okvir iz 2023. godine načinila značajan korak naprijed ka savremenijem, srednjoročnom i reformama usmjerenom pristupu javnim finansijama.** Novi okvir ne samo da osnažuje ulogu država članica u oblikovanju sopstvene fiskalne politike, već jasno prepoznaje potrebu za uravnoteženjem budžetske odgovornosti sa strateškim ulaganjima u budućnost.
2. Važno je ne izgubiti iz vida ključni izazov: da stroga fiskalna pravila, ukoliko se rigidno primjenjuju, mogu ograničiti kapacitete za investiranje u zeleno, digitalno i bezbjednosno jačanje, što su tri stuba evropske strateške autonomije. Zbog toga se mora jasno istaći da **fiskalna održivost i ekonomski rast nijesu kontradiktorni ciljevi, već komplementarni procesi.** Dugoročno, rast je najefikasniji način za smanjenje javnog duga.
3. EU pokazuje da je spremna učiti iz prošlosti. Inicijativa ReArm, kojom su pojedina fiskalna ograničenja suspendovana radi jačanja evropskih odbrambenih kapaciteta, pokazuje da Unija prepoznaje kada strateški ciljevi zahtijevaju fleksibilnost. Takav pristup mora biti proširen i na investicije u održivost, digitalizaciju i konkurentnost. Za zemlje poput Crne Gore, koje žele da postanu dio evropske porodice, to je važna poruka: **evropske integracije nijesu samo tehnički proces usklađivanja s pravilima, već ulazak u zajednicu koja teži pametnom razvoju, zajedničkoj otpornosti i viziji održive budućnosti.**

SESIJA: JUGOISTOČNA EVROPA I CRNA GORA 2025

Velimir Bole, Ekonomski institut Pravnog fakulteta (EIPF), Univerzitet u Ljubljani

1. Crna Gora je nakon pandemije pokazala izuzetno brz oporavak ekonomske aktivnosti, naročito u sektoru usluga, ali uz izraženu zavisnost od spoljnog okruženja i visoku inflaciju.
2. Izvoz usluga, posebno u sektoru turizma bio je ključni izvor dinamike rasta, ali Crna Gora i dalje zaostaje po prihodima po noćenju u poređenju sa zemljama kao što je Hrvatska.
3. Inflacija je u Crnoj Gori bila viša nego u eurozoni i SEE zemljama, najviše zbog rasta cijena usluga i eksplozije potrošnje nakon pandemije.
4. Investicije su se oporavile tek krajem 2023, ali su u 2024. i dalje bile ispod pretpandemijskog nivoa, što ukazuje na strukturalne slabosti.
5. Fiskalna pozicija države značajno je poboljšana – do kraja 2024. Crna Gora je ispunila formalne kriterijume fiskalne održivosti eurozone.
6. Na početku 2025. ključne barijere za privredu su nedostatak radne snage, nedovoljna tražnja i slab pristup finansiranju, posebno u sektoru usluga.

Maja Bačović, Ekonomski fakultet, Univerzitet Crne Gore

1. Projekcije za period 2025–2028. ukazuju na prosečan rast realnog BDP-a od 2.77% uz pad stope nezaposlenosti sa 10.2% na 7%.
2. Investicije i izvoz biće glavni nosioci rasta, dok je doprinos potrošnje domaćinstava i države ograničen zbog visoke uvozne zavisnosti (koeficijent uvozne zavisnosti iznosio je 0.66).
3. Uočen je trajni problem niske produktivnosti rada koja je značajno ispod nivoa EU, usled nedovoljno razvijene infrastrukture znanja, tehnologije i upravljanja.
4. Fiskalni prostor je ograničen: čak 70% budžeta odlazi na obavezne rashode, što smanjuje mogućnost za razvojne investicije. Predložene mjere uključuju: jačanje izvozne konkurentnosti, unapređenje poslovnog ambijenta, efikasnije korišćenje kapitala i usklađivanje politika sa EU prioritetima.

Crnogorska ekonomija će u narednim godinama biti suočena sa izazovima koji prevazilaze kratkoročne cikluse – potrebna je duboka strukturalna transformacija usmjerena na jačanje produktivnosti, investicionog kapaciteta i otpornosti na šokove. U kontekstu evropskih integracija, budući rast mora se temeljiti na pametnijem upravljanju resursima, većoj efi-

kasnosti javnih politika i aktivnom povezivanju sa evropskim razvojnim mehanizmima.

SESIJA: **OBLIKOVANJE BUDUĆNOSTI ODRŽIVE ENERGIJE – UVIDI IZ ELES-a I EPCG-a**

Aleksander Mervar, Izvršni direktor, ELES Slovenija

Ivan Bulatović, Izvršni direktor, Elektropriroda Crne Gore

1. Elektroenergetski sistemi trpe velike promjene kako bi se ostvarili ciljevi energetske tranzicije, promjene se odnose i na napredak u razvoju mreže kao i izgradnju dodatnih kapaciteta obnovljivih izvora energije. Uvijek postoji trade off između ekonomskih, ekoloških i energetske ciljeva.
2. **Crna Gora se jasno opredijelila za tranziciju ka obnovljivim izvorima energije.** Nema planova za izgradnju drugog bloka Termoelektrane Pljevlja, čime EPCG pokazuje svjesnost o budućim tržišnim i regulatornim pritiscima vezanim za upotrebu uglja. Ova odluka se direktno uklapa u širi evropski kontekst – mehanizme poput CBAM-a, koji će uvesti karbonske takse na izvoz električne energije iz zemalja koje ne poštuju standarde dekarbonizacije. U takvom okruženju, karbonski intenzivna energija postaje neodrživa, kako tržišno, tako i regulatorno. Zato

EPCG-ovo jasno usmjerenje ka obnovljivim izvorima predstavlja i ekološki i ekonomski racionalnu odluku, neophodnu za očuvanje konkurentnosti Crne Gore u regionu i za buduću izvoz energije na EU tržište.

3. **Ulaganje u ljudski kapital je temelj energetske tranzicije.** Ovo je presudno za implementaciju pametnih rješenja, balansiranje sistema i strateško upravljanje mrežom. Za Crnu Goru, to znači da jačanje institucionalnih i stručnih kapaciteta mora biti prioritet kako bi se ispunili EU tehnički standardi i regulativa u oblasti energetike.
4. **Regionalna saradnja je ključ za energetsku sigurnost i razvoj.** Regionalna saradnja otvara velike mogućnosti za efikasniju razmjenu energije i jačanje stabilnosti u zemljama Zapadnog Balkana. Primjer je podmorski elektroenergetski kabl između Crne Gore i Italije, ali i dalekovodi koji će olakšati prenos sa susjednom Srbijom. To doprinosi integraciji tržišta i podstiče dugoročnu održivost energetske sektora.

SESIJA: **PODSTICANJE ODRŽIVOSTI BIZNISA – OSA I KORPORATIVNI CILJEVI**

Janez Škrabec, Predsjednik OD, RIKO, Slovenija

Dragan Bokan, Predsjednik OD, VOLI, Crna Gora

GLAVNE PORUKE

U ime Ekonomskog fakulteta, kao organizatora konferencije, pozivamo Vladu Crne Gore da ubrza systemske reforme neophodne za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji. Pred Crnom Gorom je prilika koja se u skorijoj budućnosti neće ponoviti, a naša generacijska obaveza je da je iskoristimo. Na tom putu moramo da slijedimo pozitivne primjere integracija. Zato su slovenačka iskustva, prezentovana na konferenciji, dragocjena za Crnu Goru.

Crnoj Gori je potreban društveni dijalog koji će rezultirati širokim društvenim ugovorom – taj ugovor mora uključiti sve društvene aktere, kako ne bi bilo gubitnika, jer sloboda treba da pripada svima.

Ekonomski fakultet će osnovati Centar za širenje evropskog identiteta u želji da pruži institucionalni doprinos evropeizaciji Crne Gore, ali i šireg regiona.

Crna Gora – duhovno, istorijski, kulturološki, pravno-ekonomski i vrijednosno – pripada Evropi i Evropskoj uniji. Duboko vjerujemo da će entuzijazam i društveni konsenzus po ovom pitanju biti vjetar u leđa najvažnijem političkom cilju koji nema alternativu – brzom članstvom Crne Gore u EU.

1. Veoma je bitna politička volja koja postoji u Crnoj Gori za evropsku orijentaciju i treba je iskoristiti. Kompanije u Crnoj Gori treba da pokažu veću spremnost za usklađivanje sa EU normama – čak i ako one još uvijek nijesu obavezujuće. To se najbolje postiže povezivanjem sa evropskim partnerima.
2. OSA nije samo politika EU – to je razvojna šansa za male zemlje i domaće firme.
3. Crna Gora ima potencijal da postane regionalni lider u određenim sektorima ako uskladi politike i privuče pametne investicije, i na vrijeme se poveže sa uspješnim i kvalitetnim sistemima i kompanijama.
4. Autonomija nije izolacija. Ona je zrelost. Uprave domaćih firmi – bilo iz Slovenije ili Crne Gore – spremne su da razmišljaju u širem kontekstu. Crna Gora ima potencijal, ima viziju, i – što je najvažnije – ima ljude koji mogu da stvore sistem sposoban da bude dio evropskog ekonomskog tkiva.
5. Crna Gora i Slovenija pokazuju da autonomija nije stvar veličine, već stvar pametne strategije.

Impresum

EKONOMSKI FAKULTET UNIVERZITETA CRNE GORE

Jovana Tomaševića 37, 81 000 Podgorica, Crna Gora

+382 20 241 138

www.ucg.ac.me/ef

ekonomija@ucg.ac.me

Instagram – @ekof_pg

LinkedIn – Faculty of Economics Podgorica

IZDAVAČ

Ekonomski fakultet, 2025.

ZA IZDAVAČA

Prof. dr Mijat Jocović, dekan

TEKST

Docent dr Jovan Đurašković

Docent dr Tamara Backović

Docent dr Julija Cerović Smolović

Mr Magdalena Đurašković

FOTOGRAFIJA

Igor Šljivančanin

Nebojša Nikolić

Arhiva Ekonomskog fakulteta

ŠTAMPA

GolbiPrint doo, Podgorica

TIRAŽ